DE JURE,

Quod in Sueciam Regi, ad Livoniam Regno Poloniæ nullum competit,

H. I. M.

DISSERTATIO.

CIↃ IↃC LII.

Indiculus ſummorum capitum hujus libelli.

CAP. I.[mo] demonſtratur in Regnum Sueciæ non ullum eſse ampliùs Regi Poloniæ jus; parentis Sigismundi quippe culpâ dudum amiſsum ac deperditum.

CAP. II. Regno Poloniæ nil juris competere ad Eſthiam, Livoniæ provinciam ut quæ deditione partim, partim occupatione bellicâ in ditionem conceſserit Suecorum ante annos plus ſeptuaginta.

CAP. III. Letthiam quæ itidem portio eſt Livoniæ occupatam juſti belli jure poſsideri à Suecis, ac Polonici eſse juris diu desiiſse.

CAP. IV. Reginæ Regnoq; Sueciæ à Rege Regnoq; Poloniæ citra injuriam haud moveri controverſiam poſse de ampliore honoris ac dignitatis gradu.

CAP. V.[tum] firmam confutationem continet objectationum & exceptionum nupero quodam ſcripto à parte Regis Poloniæ propoſitarum.

De Jure, quod in Sueciam Regi, Regno Poloniæ ad Livoniam nullum competit, DISSERTATIO.

CAPUT PRIMUM.

In Suecicum Regnum nullum esse Regi Poloniæ jus.

INclyti Regni Suedici & Gothici sceptra liberâ & spontaneâ Procerum populiq; electione, jure usufructuario; non hereditario ullo successionis, ac pleno proprietatis jure, Regibus antiquitus obtigisse, ex historiis gentis manifestum, atq; apud omnes in confesto est. Verùm non antiquissimis modò retro temporibus, sed & ante Gustavi, primi isthoc nomine Regis, gubernationem proximis, eundem electionis ritum, morem ac jus viguisse constat. Ut ut enim technis Margaretæ Danicæ Suecici cum Daniæ & Norvegiæ Regno sempiternum fædus & unio, seu Latiniùs ut loquar, conjunctio perpetua ejusmodi machinata & procurata fuerit, ut ne peculiarem ac diversum dehinc ampliùs singulis gentibus præ esse Regem liceret; sed, qui tribus unus imperaret, communi omnium in tribus Regnis Statuum consensu & suffragio in confini Hallandiæ oppido Halmstad eligeretur, salvis cæteris cujusque Regni legibus ac privilegiis. Non magis tamen isto pacto Sueciæ, quàm Daniæ Ordinibus consueta deperiit electionis libertas: quippe pari utrorumq; hac in re conditione, & solùm in unius ejusdemq; Regis electionem liberè & amicè conspirandi mutuò mirabili impositâ lege: siquidem ita appellari meretur. Namq; tantum abfuit, ut vim atq; obligationem publicæ legis & consuetudinis apud Suecos indepta fuerit servilis isthæc uni, Danis ac Norvegis communi, Regi parendi necessitas: ut haud diu pòst A. C. CIↃ CCCXLIX. ex indigenis in Regem

electo Carolo Canuti, eiq; longâ temporis ſerie ſuffectis cum Regiâ poteſtate Regni Gubernatoribus, omnium bonorum patriæq; amantium concordibus & animis & factis reprobata ac everſa fuerit inſolens illa & inaudita huc usque Margaretæ ambitione, ſuæq; factionis operâ in conventu Calmarienſi A. cIↄ ccc xcv. promulgata conſtitutio. A quâ cùm primi receſserint Dani, capto ex Comitibus Palatinis & electo ſibi, Suecis inſciis & inconſultis, A. cIↄ cccc xxxix. Chriſtophoro Rege ; præterea quòd propria Suedici Regni jura ac privilegia ; quæ ut illibata ſervarentur unitioni dicta fuerat lex & conditio ; multis modis imminuta & ſubverſa à Danicis illis Regibus fuerint : tanto minùs ejusdem obſervandæ amplius nexu adſtricti fuere Sueci. Nî, quem Dani ſoli cepisſent, ſibi quoque obtrudendi Regis ſervitio, Norvegorum exemplo, poteſtatem iis tribuere voluiſſent. Id quod nec Margareta petere ausa eſt, nec tantum de jure ſuo concedere Suecis in mentem venit. Quin imò ipſius Margaretæ ſucceſsores, Ericus Chriſtophorus, Joannes, Chriſtianus I. & II. in obtinendo Sueciæ Regno non deſierunt ſollicito quodam ſtudio tam clientum in Sueciâ ſuorum quàm cæterorum Procerum, populique ambire, ac prenſare ſuffragia, eórumque & electionis (poſt habito licèt juris, morisque majorum reſpectu, nec ab omnibus, ad quos pertinebat, rite ſemper factæ) jure maximè niti. Nec quicquam hanc Regis, quæ tunc in uſu fuit, eligendi libertatem turbat, aut infringit, quòd diu patribus filii, & ex filio filiâve nepotes, certè eodem plerumque genere, familiâ, & ſanguine prognati in Sueciâ ſucceſsiſſe comperiantur. Ad tuendam enim eam ſufficit, ſolo Statuum placito, non absque eo, ſubſtitutum in regno ita, ubi idonei forent, paternæque virtuti reſponderent, fuiſſe patri filium, proximosque ſibi invicem cognatos. Quemadmodum in conventu VVarburgenſi A. cIↄ ccc xLIII. celebrato accidit: ubi Ordines liberâ voluntate, pacisque bono, Magno Sueciæ & Norvegiæ Regi, cognomine Smeca, promiſere electione ſubrogaturos ſe Ericum, aut, eo ſine liberis mortuo, alium, qui aptior haberetur, filium; Salvâ de cætero iis defunctis electionis priſtinâ libertate ac juribus. Adhæc turbatam ſæpe eſſe conſtat poſtulante neceſsitate iſtam, pro cognationis proximo gradu ac jure, ſuccedendi ra-

di rationem: dum ob ignaviam aut tyrannidem abdicatis & destitutis Regibus non filii, sed fratres, patrueles, aut consobrini, quandoq; incertâ aut longinquâ cognatione juncti alii, gubernando Reipubl. clavo idonei magis, ab Ordinibus dati sunt succesſores. Quæ omnia satis ostendunt & adstruunt illam, quam dixi, in elligendo Rege liberrimam Statuum Sueciæ dispositionem. Alioqui similiter nec Germanis nec Danis, Bohemis, aut Polonis sua constitura erit, quam diu sibi vindicârunt, jactaruntq;, libera electionis facultas. Cœterùm regnante in Sueciâ Gustavo I. ut in posterum omnes tollerentur discordiæ, seditiones, mala & incommoda, quæ circa electionem Regis dissensione & factione Ordinum eligentium suboriri sæpe consuevere; quæq; Sueciam continuò huc usq;, jam inde à morte Magni Smecæ peregrinis adscitis Regibus, miserandum in modum afflixerant diu: partim ut summis Gustavi meritis, ob assertam adeo liberali manu à Christiani II. tyrannide, tutatam, gubernatam, variis auctam emolumentis, constitutamq; feliciter tanto cum labore, & vitæ sæpius adito discrimine, Rempubl. condigna aliqua referretur gratia; quod hucusq; electitium planè fuerat, ei, ejusq; progeniei masculæ concordi omnium sententiâ, & spontaneâ voluntate Ordinum in Comitiis primùm Orebragensibus cIↄ Iↄ XL: dein Arosiensibus cIↄ Iↄ XLIV. postremò Stockholmensibus cIↄ IↄLX. congregatorum, datum factumq; fuit hereditarium. Minimè tamen eo ipso Monarchica simul, seu illibata omnium rerum, aut iis, quæ hucusque semper in electitio regno obtinuerant, & in quas, antequam electi reciperentur aut inaugurarentur, aliorum exemplo Reges omnes sanctè jurare necessum habuerunt, legibus (fundamentales vulgò vocant) soluta potestas vel Gustavo, vel Successoribus ejus indulta fuit, obtigitque. Cujus efficiendæ rei mens ac voluntas nec tum, nec postea unquam populo ac Proceribus Sueciæ ulla fuit: Quippe nullis planè declarata signis, verbis, factisve. Quæ ideo nec tanto eorum cum præjudicio facta dici cogitariq; potest. Maximè cùm hereditariæ Regum successioni per se, nisi diversum ita statuatur, usuq; observetur, minimè juncta sit absoluta eorundem regnandi potestas. Quemadmodum nec electionem necessariò semper comitatur obnoxium legibus, populi

aut Optimatum placitis, Regis imperium. Quanquam haud rarò, imò plerumq;, conjuncta ea videamus. quod tamen per accidens fieri certum est. Etenim succesſione non aſsignatur forma imperio; ſed vetus electione cæptum hereditario jure continuatur. ut quantum prima electio contulit, tantundem, & non plus, tribuat ſucceſsio. Exemplo inter alios eſse poſsunt Reges Lacedæmoniorum, & veteres Romanorum Imperatores. Quorum illi regnum, Ephororum licèt poteſtati valde obnoxium, ad heredes transmiſere: hi ſolutum legibus, omniq; populi ac Senatûs auctoritate, imperium Senatûs militúmve electione adepti fuere. Eademq; facit, quod Ariſtoteles lib. Pol. III. Barbaricorum Regum fuiſſe ſcribit ἐκ γένους ἀρχὴν δεσποτικὴν: Æſymnetarum αἱρετὴν τυραννίδα. Et de Laconico Regno, quod maximè legibus alligatum, & priſcis ſimiliter in uſu fuit, agens, Τούτων βασιλειῶν, inquit, αἱ μὲν κατὰ γένος εἰσὶν, αἱ δ' αἱρεταί.

Quæ cùm ita ſint, jus quidem fuit Sigismundo III. Poloniæ Regi, Guſtavi I. ex Joanne F. nepoti, adeundi & capeſſendi A. cIↄ Iↄ XCIII. Parentis morte vacui, & jam antè in Comitiis Stockholmenſibus cIↄ Iↄ XC. vi renovatæ ſæpius hereditariæ Unionis nominatim ab Ordinibus delati ſibi Regni Suecici. Privilegia, inſtituta, leges, & immunitates ejus, ſolenni jurejurando ſub inaugurationem, & diu antè miſſis ad Ordines literis ac nunciis ſæpius à ſe agnitas & ſancitas ſpernendi ac violandi; proq; arbirrio Regiæ auctoritatis & poteſtatis quidvis faciendi & intermittendi, ac liberè in hereditario regno dominandi (ut ſibi ipſe perſuaſit falsè, vel ab imperitis & malignis malè perſuaderi eſt paſſus) jus minimè omnium fuit. Id quod factum omnino eſſe & hiſtoriæ, editaq; in illis turbis Procerum ſcripta loquuntur, & in multorum adhuc verſatur memoriâ. Dum Sigismundus Rex ſtatim ac in Sueciam crebris Ordinum nunciis, literis, & legationibus evocatus, honorificè exceptus & deductus Stockholmiam veniſſet; adducta ſecum haud exiguâ Pontificiorum presbyterorum, duce Papali ominoſi nominis Legato Franciſco Malâ ſpina, Urbini Epiſcopo Polonorum militum, qui variis in urbe cædibus non temperârunt, catervâ; & ubi Regium Upſaliæ diadema accepiſſet, receptam per ſexaginta annos in univerſo regno, Guſtavi Regis teſtamento ſtabilitam, & in generali

Upſali-

Upſalienſi Synodo A. clɔ Iɔ xcIII. denuo approbatam religionem eliminare, Papiſticam autem, in quâ ipſe contra Regni leges educatus cuique deditisſimus usque fuit, reducere omnibus modis ſtuduit & annixus eſt. Cùm quidem ante adventum ſuum in reſcripto quodam VVarſaviæ IX. Januar. clɔ Iɔ xcIII. emisſo ambiguis verbis *neminem ſe religionis nomine odio, aut amore proſecuturum*, ordinibus Regni promiſiſſet, vel illuſiſſet potiùs: poſtulatamque Ordinum nomine à Legatis ſuper eo, aliisq; capitibus, asſecurationem præſtare ante Coronationem pertinenter diu recusâſſet. Præpoſterum autem, cujus modò faciebam mentionem, Romanenſis Theologiæ Suecis obtrudendæ Zelum & conatus reapſe multifariam exſeruit, templo arcis, alioq; in urbe tum primùm erecto, nec non Drottningholmenſi arce & VVaſtenenſi Monaſterio, Jeſuitis partim, partim aliis Pontificiis Sacerdotibus attributis: Præfecto item arcis Stockholmenſis conſtituto Erico Brahe Comite, hujus ſectæ acerrimo fautore; ejusq; fidei & cuſtodiæ commisſis Regiis inſignibus, grammatophylacio, armamentario, claſſe, & tormentis bellicis. Denique præcipuis propugnaculis & provinciis Finlandia, Smalandia, VVeſtrogothiâ, Oſtrogothiâ & Eſthoniâ eorum ſummo ac pleno regimini ſubjectis, qui affinitate, ejusdemq; factionis ſtudiis Erico Comiti arctisſimè fuere juncti. Quo facto mox, paucis poſt inaugurationem menſibus, inſciis Statibus è regno turbato, nullo certè idoneo regimine tunc, aut poſtea ad interpellationem Ordinum firmato, magnâ autem feneſtra diſſenſionibus civium, animorumq; diſtractionibus callidè apertâ, in Poloniam ſubitò A. clɔ Iɔ xcIV. diſcesſit. Ob incertam, imò præciſam ferme, reditûs ſpem, adminiſtrandi Regni curam ſuo jure capeſſentes Ordines ac Senatores, eorumq; placito, nec non proximæ cognationis & hereditariæ ſucceſſionis jure gubernationi ſecundùm leges manus unà admoventem Carolum patruũ, Principẽ Regni Sueciæ hereditarium, Sudermanniæ Nericiæ, & VVermelandiæ Ducem (quem Joannes Rex per filii abſentiam pro Regis titulo Sueciæ præeſſe, teſtamẽto jusſiſſe perhibetur; & cui ipſe Sigismundus paullo ante Parentis obitum, & ſusceptã in Sueciam profectionem, rurſumq; inde egreſſus, gubernandæ ſe abſente unà cum Senatoribus reipubl. clavum commiſerat ultro; cujusq; conſilio omnibus in rebus ſe uſurum, cunctaq; regni negotia juratò promiſerat mode-

raturum) gravi, imò capitali odio & indignatione profecutus fuit. In invidiam eosdem & crimen infidelitatis ac læſæ Majeſtatis vocavit. Minis, interdictis, pollicitationibus ab inſtituto dimovere; celebratos ab iis extremâ urgente necesſitate Sudercopiæ & Arbogiæ, A. cIↄ Iↄ xcv. & xcvii. ſe præſcio, conventus impedire, inhibere, disſolvere; omniaque in eis ad ſalutem & ordinationem Regni ſecundùm receptas & in coronatione juratas leges, nullo cum Regis, Regiæque eminentiæ, jurisdictionis, & poteſtatis præjudicio, propoſita conſilia, conventaq; pacta (ceu incepto ac propoſito ſuo infringendæ ſenſim Suecicæ libertatis adverſa) ſolâ auctoritate ſuâ & paucorum, in ſuas partes quos attraxerat, Procerum, quibusque in tutelam receptis ſupremam regni gubernationem, Ordinibus inſciis & ſine ullâ cauſæ cognitione remoto patruo, demandârat, improbare & reddere irrita; factionibus item, ſeditionibus, & diſcordiis inter Ordines gravisſimis excitatis, ſibique addictis protegendi ſe factâ poteſtate, & huic fini omnibus ad arma excitis, eorum eludere cœpta omni niſu allaboravit. Nec vitæ Caroli patrui inſidias ſtruere eſt veritus. Præterea copioſum in Finnonia & alibi, prætextu Moſcici belli, licèt jam compoſiti, Duce Cl. Flemingio collectum, & ad ſua caſtra pertractum militem ad invadendam Sueciam longo tempore aluit. Cujus ſuſtentationi & gravisſimis exactionibus impares, ad extremam redacti inopiam & famem, provinciæ illius incolæ cùm flagitante necesſitate ſe opponerent; miſerè paſsim ab eo, connivente, nec quicquam ſubditorum querelis & calamitatibus conſulente, imò approbante & incitante Rege, conciſi, trucidati, bonis omnibus exuti, & horrendis ſuppliciis affecti fuere. Denique ubi parum ita profici videt, ipſe vindicandam plenam, quam ſibi asſeruit, ac Monarchicam ſcilicet Majeſtatem ſuam, cum inſtructo octo millium ex peregrinis nationibus, Germanis, Polonis, Hungaris, Heiducis ac Scotis collecto enercitu, & centum navium claſſe, in Sueciam hoſtis magis, quàm mitis ac pacifici Regis ſpecie, certè hoſtili animo A. cIↄ Iↄ xcviii. regreſſus fuit. Quem animum ſatis ſuperq; declarârunt Calmariæ ultro deditæ violenta occupatio Præfectis contra datam fidem in vincula conjectis: Sectatorum quorundam Caroli proſcriptio; Finnonum & Eichonium in Sueciam evocatio:

Poſtulatæ

Postulatæ toties æquissimæ ac necessariæ cautionis de non opprimendis vi, aut injusto judicio Statibus ac civibus, præsertim Carolo patruo, sed justâ ac receptâ in universalibus Comitiis viâ ex legum præscripto, Ordinumq; consilio lites subortas terminandi; de peregrino dimittendo milite; nec non oblatæ amicæ per arbitros compositionis, induciarum & petiti à Carolo securi cum Rege colloquii præfractè denegata spes, iniquâ hac & intolerabili propositâ conditione, ut priores ab armis, justo quæ metu ac defendendi sui, injuriæq; propulsandæ ergô ceperant objecerantq;, discederent Gubernator ac Status, infestoq; Regi locorum & arcium omnium, copiarum, classis, & armamentarii antè traderent possessionem, omniaq; in pristinum restituerent statum. Inprimis amicam & benignam Regis erga cives suos, qui omnem ei reverentiam & obsequium detulerunt, voluntatem manifestò prodidit tentata aliquoties eorum oppugnatio, & atrox demum illa ad Lincopiam, quanquam infeliciter, conserta pugna. In quâ cùm Sigismundus, ejusq; exercitus ad internecionem deleri penitus ab irritatis Ordinum copiis potuissent, benignè à victoribus conservati sunt, induciisq; proclamatis majori sanguinis effusioni maturè temperatum fuit. Rex ipse postquam spei ac voto, inceptisq; minùs respondisset prælii fortuna, tandem ad mitiora jure ac judicio controversias disceptandi, offensiones omnes condonandi, & perpetuâ oblivione seu ἀμνηστίᾳ sepeliendi, deniq; ex legibus, moreq; majorum administrandi in posterum regni consilia flecti se passus est. Verùm simulatè ea omnia, quemadmodum antehac semper, & contra animi sententiam à Rege capta, malâq; fide impleta sunt; persuaso sine dubio & infecto pernicioso illo Romanensium dogmate, Hæreticis non esse servandam fidem. Quippe cùm intra quatuor menses universalia & libera Comitia (in quibus controversiæ, lites, & actiones omnes, quas vel Rex, vel Gubernator cum subditis Suecis, aut hi inter se haberent, præsertim quæ dirimi aliter non potuissent; nam subortæ inter Regem ac Ducem dissensiones per ἀμνηστίαν omnino sopitæ fuerant; coràm arbitris sinceris, neutriq; parti addictis disceptarentur & componerentur) indicere & celebrare, captivos, ut illîc se sisterent, dimittere; militem peregrinum omnem ex toto

B Regno

Regno ablegare, Suecicum quoq; exauctorare; emissis in omnes provincias pactis hisce & diplomatibus, intentatis per calumniam quorundam criminibus patruum levare; armis dehinc & vi omnibus interdicere, ac vicissim hisce peractis à Carolo Duce arces, classem, tormenta, & cætera omnia huc usq; Regis nomine possessa recipere in potestatem ex promissis pactisq; Lincopensibus Rex deberet; ejusq; ergô Stockholmiam magnâ omnium exspectatione propediem accessurus omnino putaretur. Mutatâ sententiâ protinus is, nullâ adactus necessitate, insciis denuo Ordinibus, ad extremos Regni fines, indeq; Dantiscum & in Poloniam remeavit. Abductis secum ut Stockholmiam eum deportarent obviam missis navibus omni bellico apparatu instructis; captivis item omnibus exportatis, Calmariâq; sibi retentâ, & externi militis præsidio ac commeatu subinde probè firmatâ. à quo nulla non aperti hostis edita facinora. Ad Polonos reversus adeo non iteratis sæpius humillimis Caroli, Ordinumq; Sueciæ literis ac precibus vehementissimis, de pactis Lincopensibus præstandis, de reditu quamprimum maturando, aut emittendo filio suo, nec deponendâ ita omni Regni curâ; nî ad pristinam obedientiam sibi renunciandam, aliumq; circumspiciendum Regem adigere eos vellet; responsum aut locum ullum dedit, ut exacerbati, hostilis, & vindictæ cupidi magis magisq; animi luculenta ediderit signa detentis, captis, & confiscatis Suecorum, quascunq; & ubicunq; potuit, navibus mercibusque; commerciis cum iis, idq; in magnâ annonæ caritate, severè interdictis; factionibus in Sueciâ suis sollicitè resuscitatis, & Finnonibus spe auxilii minimè lati ad invadendam ac vastandam eam denuo cum pernicie suâ concitatis. Imò servandæ Lincopianæ transactionis obligatione minimè se teneri palam postmodum asserere non dubitavit. Credo ob imminuta Majestatis suæ jura, aliaq; commoda; & quòd vi ac necessitate quadam post cladem Lincopensem ad ea pacta ineunda se putarit coactum. Cùm tamen restitutio, quæ juris est civilis, locum non habeat adversus acta, promissa, & contractus Regum, quà tales, seu Regios; & longè alia ratio sit vis metûsve huic illíve homini à privatis, alia publico, solenni, justo præsertim, bello Regibus aut populis, ab aliis intentatæ. Quo casu de vi metuq; injustè illato exceptionem Prætoriam ad rescindenda in bello, aut ejus

finien-

finiendi causâ promiſſa minimè admittunt naturæ gentiumq; jura. Alioqui vix ullæ pacis conditiones, ad quas victi demum à victoribus justo metu compelluntur, ratæ & ſtabiles forent; imò nulla facilè pax oppresſis indulgeretur, lataq; aperiretur porta perpetuis inter gentes disſidiis ac tumultibus bellicis, internecinis odiis, & ſtragibus crudelisſimis. Quod ne fiat humanæ ſummè inter eſt ſocietatis. Præterea idem Sigismundus non deſtitit ex eo tempore adverſus Carolum Regni Gubernatorem & Ordines variis criminationibus ac famoſis libellis ceu rebelles ac perduelles traductos, vicinorum aliorumq; Regum ac Principum concitare odia & arma; eosq; ceu capitales hoſtes majoribus, quàm antea unquam viribus debellandos aggredi. Horum nihil ei per vetuſtas Regni Sueciæ leges, per novisſimas conſtitutiones, per naturæ & gentium jura, nec in Poloniâ talia patrare licuiſſe, evidentius eſt, quàm ut longâ & operosâ egeat demonſtratione. Idq; vel ex ſolis ſacramenti & pacti in coronatione poſt longam & obſtinatam tergiverſationem præſtiti capitibus, ſi cum ſuperioribus factis ſingula conferantur, cuivis manifeſtò patebit. Quo circa univerſis Regni Ordinibus, maximè Senatoribus; qui jurejurando adſtricti ſunt Regni jura illæſa conſervare, & ut idem Rex faciat, ſeriam dare operam; horumq; inſtantisſimis precibus ſæpius invitato, nec non ſuo jure nixo Carolo (cui propter ea, & ſingularis ob provectam ætatem, longumq; rerum uſum, prudentiæ nomine in gubernando eo regno nemo potuit præferri, prout jure quoq; Suecico, & Guſtavi Regis teſtamento cautum eſt) injuſtis & pernicioſis illis Regis Sigismundis conatibus, factis, & imperio obſiſtere licuit, reipublicæ abſente, minúsq; curante Rege ſuscipere adminiſtrationem, vim vi repellere, religionem libertatemq; ſuam omnibus modis asſerere & tutari. Maximè cùm pactis Lincopenſibus hæc annexa fuerit clauſula, *ut, ſi alterutra pars præter ſpem ab iis recederet, aut ea violaret, Ordines Regni parti violanti reſiſtendi jus ac poteſtatem haberent.* Adhæc jure Suecico *c. 9. tit. de Regalibus* cautum ſit, *ut Senatores* (eadem cæterorum Ordinum ratio) *Legitimam Regi obedientiam exhibeant, ejusq; mandata in iis omnibus exequantur, quæ rationabiliter & legitimè eis injungit, atq; ut coram Deo & hominibus ille quod mandaverit, & hi quod obtemperaverint reſponſione juſtâ defendi posſit.* Licuit Statibus Sueciæ ejus ergô, cùm opus fuit, convenire

publicè, deliberare, ordinare, ſtatuere, ſtatuta promulgare & exequi; in præjudiciũ libertatis à Sigismundo acta, legibus & juramento ejus minimè conformiá, abrogare, reſcindere, cunctaq; legum præſcripto, ſaluti, utilitati, ac necesſitatibus reipubl. accommodare. Licuit Regiæ dominationis magis quàm patriæ ſalutis amantes, & à ſuismet antehac in conventu Sudercopenſi conventis juratis pactis deficientes populares hoſtium ac perduellium habere loco: quæ decreto Sudercopenſi inſerta fuit conditio. Nec quòd hi ſuffragiis ſuis minimè firmârunt plurium numero in Comitiis acta & decreta; vim obligationis demere eis potuit; cùm in qua vis civili ſocietate conſtet majoris partis, maximè ſi ſanioris eadem ſit judicii, præ minore valere ſententiam ac conſenſum, eoq; ſingulos in ſocietate conſtitutos obſtringi: nec ſanè fieri aliter poſſe, aut negotia expediri, quòd iniquisſimum ſit majorem partem cedere minori. Licuit deniq; eis poſt tam longam tot injuriarum & calamitatum patientiam, tam flebiles & ſollicitas toties fruſtra interpoſitas admonitiones, preces, obteſtationes, Sigismundum Regem officio ſuo toto regiminis tempore minimè ſatisfacientem, nec juramentis, pactis, promisſis, literis ullis ſtantem; Regni jura cùm Eſthoniæ tentatâ alienatione; tum traditâ Moſchis, antequam de pace perpetuâ actum & conventum eſſet, arce Kexholmenſi, nec non petitâ à Danis (quam hi antea à Suecis impensè flagitârant, & vix demum obtinuerant) dilatione decidendæ ſuper uſu inſignium Regni Sueciæ propriorum, trium ſcilicet coronarum controverſiæ; imminuentem: & de quo ob toties læſam fidem, tam graves illatas injurias ac damna, & propter pertinax Pontificiæ religionis (quam, delatâ ſibi in Comitiis VVarſavienſibus ab Hiſpaniæ Rege equeſtri aurei velleris dignitate, omnibus modis propagaturum ſe, hæreticorum autem exſtirpationi pro viribus invigilaturum, jurâſſe ſcribitur) in Sueciam per emisſarios ſuos, ſpecie libertatis religioni indultæ, invehendæ ſtudium, nil bene amplius, eumq; ad ſaniorem mentem reverſurum ſperare poterant, in Comitiis Stockholmenſibus A. cIↄ Iↄ xcix. abdicare & privare regno; quo ipſe ſuâ culpâ, & dum Jeſuitarum, pravorumque Conſiliariorum, qui regnum ſuccesſionis, incolas ſervitutis jure regendos eſſe ſtatuerunt, ſuggeſtionibus obſequitur, exciderat. Ejus rei juſti-

juſtitia quamvis in obſcuro ampliùs ex iis, quæ diximus, non ſit; tentabimus tamen, num magis certa & perſpicua adhuc fieri queat. Non lubet autem in præſens ingredi & agitare hîc arduam & ſpinoſam illam, multorum etiamnum quæ torquet ingenia ac judicia, de Principum ac Regum jure & poteſtate, ſubditorumque obligatione in univerſum disquiſitionem. Quo in argumento doctisſimi quiq; conſentiunt, nec diffiteri poſſunt, fuiſſe olim tempus, quo ignotum planè, idq; ſatis diu, fuerit Regium nomen æquè ac imperium. Generis auctore familiæ cuiq; Regis ad inſtar imperante. Si in vicum ſeu pagum diffuſa magis fuiſſet multitudo (quomodo antiquisſimis temporibus non Græcos modò, aliosq; populos, ſed Germanos etiam vicatim diu incoluiſſe conſtat) ſeniore, aut prudentiore uno, vel pluribus, conſilio cæteris, aut precario ad tempus imperio præeunte. vel etiam unoquoque privatim ſibi, in commune incidente necesſitate de communi omnium aut plurium ſententiâ conſulente. Cujusmodi σποράδην extra rempubl. vivendi fermæ exemplis ſuis, iisq; plurimis, non carent. Porrò ut ut ſucceſſu temporis belli ob vindicandas injurias, hoſtésve propulſandos, juſtitiæq; adminiſtrandæ necesſitas, ſive commoditas potiùs, occaſionem populis, civitatibusq; præbuerit unum aliquem ſibi Regio cum imperio præficiendi: Tamen factum illud eſſe conſtat libero populi conſenſu, publicæ gratiâ ſalutis & utilitatis. Nec temere credi poteſt ea gentis alicujus aut ſocietatis unquam fuiſſe voluntas, ut alicujus ſive abſoluto & ſummo, ſive limitato ac ſummo minori imperio ultro ſe ſubderent, aut ſusceptum necesſario tolerarent, quem publicam utilitatem vel omnino non, vel non præcipuè putâſſent fore curaturum. Nedum ut allecturæ ſponte, aut electum perpetuò toleraturæ fuerint ſuorum tantùm commodorum cum detrimento & injuriâ civium ſatagentem, multò minùs contumeliis, libidine, cædibus, ac rapinis promiscuè in omnes graſſantem. Quam extremæ miſeriæ ſervitutisque necesſitatem ac legem populis quantumvis Chriſtianis (quibus injurias omnes tolerandi eminentisſima virtus novo fœdere ſuaderi magis potuit, quàm præcipi) imponere velle durum ſanè fuerit, certè ἀδύνατον. Repugnat enim naturæ, adverſatur primæ regnorum origini, populorumque

intentioni, inter alia per jurisjurandi Regibus gubernationem inituris delati obligationem ſatis declaratæ. Quam certè inanem, aut ſupervacaneam minimè putârunt, neq; eſſe ullo modo, nedum ſervitutis, iniquitatis, tyrannidis vinculum exiſtere voluerunt religioſi adeo veteri ævo ſacramentorum cultores. Quod quidem omnino fit, ſi Regi aut Principi manifeſtò iniqua, aut promiſſis contraria imperando impunè à juramento recedere liceat, ſubditis nihilominus ſua juramenti, & omnium obſequiorum religioſo nexu ei obſtrictis. Nec ulla unquam gens tam modeſtam & patientem ſe hac in re præpræbuit, præbebitq;, ut non injuriarum quandoq; dolore inſtigata imperio minimùm ſubmovendos putàrit, ac putatura ſit malos & tyrannicos Rectores; ſalutisq; ſuæ curam, quæ non niſi cum vitâ ſimul deponi poteſt, planè à ſe abdicârit, vel perpetuò abdicatura ſit. Sunt quidem aliæ aliis nationes hîc faciliores, Regii dominatûs, ſervitutisq; patientiores; nulla tamen ſervili usq; adeo & ignavâ prædita mente, in quâ non aliquando emicuerint primævæ ac naturalis libertatis quidam igniculi. Aſiaticos, Africanos, aliosq; populos, Barbarorum nomine à Græcis notatos, naturâ ad ſerviendum cæteris aptiores jugum haud iniquo animo ferre, dudum Ariſtoteles, aliiq; prodidere. Verba Philoſophi ſunt: Διὰ τὸ δȣλικώτεροι εἶναι τὰ ἤθη φύσει, οἱ μὲν βάρβαροι τῶν Ἑλλήνων, οἱ δὲ περὶ τὴν Ἀσίαν τῶν περὶ τὴν Εὐρώπην ὑπομένȣσι τὴν δεσποτικὴν ἀρχὴν ȣ̓δὲν δυχεραίνοντες. Europæis gentibus plerisq; aliam longè, ac libertatis amantiorem mentem benignisſimam rerum parentem Naturam indidisſe inde colligere eſt, quòd vix unam alterámve proferre liceat, in quâ non olim, idq; maximam temporis partem liberum, electitium, variis circumſcriptum legibus, quandoq; nullum etiam, viguerit Principis aut Regis imperium: quæq; integram, ſi minùs libertatem, at ſervitutem ferre æquo animo potuerit. Ariſtoteles in Politicis libris cùm quartam feciſſet regni, ſeu μοναρχίας βασιλικῆς ſpeciem, quam Heroicum nominare placuit propterea quòd Heroum (qui vetuſtisſimis temporibus in Europâ floruere) ævo in uſu, iisq; & ſucceſſoribus eorum propter beneficia à majoribus in populum collata vel artibus, vel bello, vel propter congregationem, aut acquiſitionem terrarum, ſecundùm leges adminiſtrandum ſponte à populo delatum fuerit; addit habuiſſe eos Re-

eos Reges non omnium, ſed certarum ac determinatarum ſolùm rerum poteſtatem. Fuiſſe ſcilicet *κυρίους τῆς τε κατὰ πόλεμον ἡγεμονίας, καὶ τῶν πρὸς τοὺς θεοὺς, ἢ τῶν θυσιῶν, ὅσαι μὴ ἱερατικαὶ, καὶ πρὸς τούτοις δικαστάς.* Quam poſtremam tamen controverſias dijudicandi poteſtatem inſequentibus temporibus dettectante (graves, credo, ob cauſas) populo multi Reges amiſerint. Ipſum Tyranni nomen, quòd, cùm primùm, ut eſt apud Nepotem, ſignificaret *eum, qui poteſtate eſſet perpetuâ in ea civitate quæ libertate fuerat uſa*; temporum decurſu in malum ſenſum degeneravit, argumento eſt priſcis unà cum nomine inſolitam & ignotam fuiſſe pravam ejusmodi, nullis circumſcriptam finibus, perverſæ dominationis formam. Qui poteſtatem illam poſtea injuſtè occupârunt & exercuerunt in invitos (volentes enim, aut ſervili ejusmodi naturâ præditas ingenio & corpore, quale nonnullis hominum attribuit Ariſtoteles, integras gentes aut civitates, non eſt quod temerè fingamus) juſtè ſine dubio, ubi is animus, occaſio, & facultas populo fuit, eâ potuere exui & deturbari. Nec malitiæ eorum patrocinari potuit vi obtentus aliquandiu uſus, ſeu præſcriptio: Quæ absq; titulo, bonâ fide, & adverſus agere non valentem, non facilè procedit. Nec verò ita recepisſe regiæ adminiſtrationis formam, aut imperandi ſibi pro arbitrio Regi talem fecisſe populus poteſtatem præſumi poteſt, ut nullo unquam facto aut ſcelere ſuo excidere eâ poſſet. Cæterùm naturam & originem Regiæ gubernationis ſcriptores Politici rectisſimè repetunt à jure, regimine, poteſtate, & imperio patrum in liberos. Quæ doctrina ut verisſima eſt, ita ſuavitatis & æquitatis plenisſima. Neq; enim melior civium ac ſubditorum conditio eſſe, aut fieri poteſt, quàm ſi Rex paterno eos complectatur affectu, procurandæq; eorum ſalutis potisſimam, aut non minorem ſaltem ac ſuæ, ubiq; habeat curam & rationem adeoq; verum patriæ patrem agat. Quemadmodum vicisſim meliùs cum Rege ac Principe agi nequit, quàm, metum & obedientiam non ſervilem, ſed filialem ei exhibentibus ſubditis amorem, fiduciam, obſequium & reverentiam. Qua quidem major inter homines eſſe nequit; qualemq; Deus ipſe ter Opt. Max. ſibi exigere haud eſt dedignatus, tribuiq; gaudet. Nec multùm hinc abit Ariſtotelis *παμβασιλεία*, quæ, ut ab illo deſcribitur, III. Pol. XIV. & XVII. lib. VII. & XIV.

nemini

nemini non vehementer placere poteſt. Non autem ſequitur, ut, cùm patrem durum quamvis & inhumanum liberis abdicare non liceat, Regem quoq; tyrannicè & immaniter ſe gerentem ſubditis impugnare & dejicere fas non ſit. Eſt enim dispar, major ſcilicet aliquàntò liberorum erga parentes obligatio propter largitionem τῦ ἔιναι. Quò fit, ut pater eſse non deſinat, quocumq; tandem modo ſe gerat; licèt eâ de causâ ſolutus non ſit juris, legum, & actionum vinculis. Rex autem nomen eſt officii. Siquidem juris & juſtitiæ adminiſtrandæ causâ eos primitus à populo conſtitutos ſapientum antiquiſsimi fatentur. De vitâ, libertate, & bonis liberorum ut parentes pro arbitrio ſtatuerint, juris fuit non naturalis, ſed gentium certarum, non omnium. Quæ ut licere id voluerint, commotæ ſunt ſummo, naturâ inſito parentum erga liberos amore & affectu: quò fieri non poſse putârunt (qualis in alios, ac Reges præſumtio non cadit) ut poteſtate ſuâ, quantumvis maximâ, patres abuterentur. Adeoq; impunitatem quidem ejus rei facere potuere; jus verum largiri non potuere. Quod proin nec Reges erga ſubditos, horúmve, eodem patrum exemplo, omnimodam abdicationem vel alienationem vindicare ſibi & exercere meritò potuerunt, niſi in quantum ſubditi aſsenſerint. cùm liberi, & ad divinæ mentis imaginem creati homines non ita ſint in dominio patrimonio ac commercio, nec eodem jure ex conditione cenſendi, qua animantia bruta, pecora, fundi, aut agri. Verùm generalibus hisce principiis & dogmatibus confirmandis, impenſiusq; explicandis (id quod aliàs forſitan curâ graviore fiet) immorari nunc nec animus, nec neceſse etiam eſt. In hypotheſi ſolùm, & circa Regnum Sueciæ noſtra potiùs hoc tempore occupabitur oratio. Ei, ut ſupra dici cœptum, per multa ſecula ſua fuere jura, ſtatuta, & privilegia, ſuæ conſuetudines & immunitates. Videlicet, ut juſtitiam omnibus tam ſummis, quàm infimis, tam pauperibus, quàm divitibus æqualiter & incorruptè Rex adminiſtraret. Antiqua jura, privilegia ac conſuetudines nullâ in re violaret. (Cujus inter alia generis ſunt: regnum peregrè profecto Rege, ex indigenis Præſide ſeu Gubernatore electo adminiſtrandi; Conventus poſtulante neceſsitate cogendi; Jus dicendi, ſublatâ

ad Re-

ad Regem extra Regnum conſtitutum provocatione ; Diſtribuendi officia, Juris patrocinio ſe ac ſua contra Regem tuendi viliſsimo cuiq; ; Regum peregri degentium juſsa non aliter quàm ſi per Senatum conſulta fuerint exequendi ; Impuberis Regis tutelam per certos ex ſuo, aut Senatorum ordine gerendis Ordinibus competens facultas.] Ut peregrinos in Regnum nullos Rex induceret, nec officia eis aut feuda conferret ; Tributis & exactionibus inſolitis præter neceſsitatem populum ne gravaret. Ut ne quid gravioris momenti rerum ſine conſilio & aſsenſu Senatorum & Statuum ſuscipiat, agatq;. Quibus poſtea per hereditariam unionem ac Regis Guſtavi I. teſtamentum leges acceſsere aliæ de colendâ etiam ipſi Regi Principibusq;, conſervandâ, nec immutandâ verâ Auguſtanæ confeſsionis religione in Regno tunc vigente, deq; limitibus Regni non imminuendis. Quæ omnia electum Regem, antequam reciperetur inaugararetúrve, jure jurando ſpondere, & ſanctè obſervare ſemper oportuit. Nî faceret, jus ac poteſtas Ordinibus fuit vi armisq; reſiſtendi ei, & ſine ullâ rebellionis notâ obedientiam denegandi. Quam ſibi libertatem non minûs ac Poloni, Dani, aliæq; gentes, diſertis verbis in delatione imperii ſæpe ſtipulati ſunt, crebrisq; actibus teſtatam omnibus fecerunt. Utpote Raguæido & Suerchero Regibus, ut anteriores ſilentio prætereram, ob crudelem dominationem bello oppugnatis ac cæſis : VValdemaro, Birgeri Jerl. F. ob malos & ignavos mores regno in cuſtodiam unà cum Erico filio detruſo : Birgero, Magni Ladalos, qui fratri VValdemaro ſubſtitutus fuerat, filio ob commiſsum Erici & VValdemari fratrum parricidium nec non ſucceſsore ejus patruele Magno Smex ob libidinem, perfidiam, crudilitatem, Tyrannidem, & alienatam. Scaniam, regno pulſo & ejecto : Alberto Mescelburgenſi, Magni Sororis Margaretæ, (quæ matrimonio fuerat juncta Haquino Norvegiæ Regi, Magni iſtius cognomine Smex filio) Erico Pomerano, Chriſtiano, & Joanne Oldenburgicis, quod leges ac conditiones in coronotione juratas variis modis transgreſsi fuiſsent, bello impugnatis partim, partim fugatis & excluſis, electisque ex ſuo ordine Gubernatoribus Engelberto, Carolo Canuti, Stenone, Suantone, & hujus filio Stenone Sturiis ; qui præclarè diu ac feliciter regno præfuerunt Denique Chriſtierno II. ob immanem

perfidiam & Tyrannidem Regio deturbato folio, inq; ejus locum electo Strengnesiæ A. clɔ lɔ xxiii. interjecto autem quadriennio Regiis Upsaliæ insignibus decorato Gustavo Erici, Equite, genus alto à sanguine Regum S. Erici, & Caroli Canuti ducente. Cujus temporibus libera Ordinum suffragiis, quæ huc usq; obtinuerat, electio libero populi consensu in hereditariam succesſionem mutata est, nullius autem præterea alterius legis, juris, aut privilegii Regni facta antiquatio. Quæ idcirco in vigore suo pristino mansere per Regiam succesſionem minimè sublata. Testante id rursus Erici Regis, Gustavi F. ob illegitimum regimen, sævitiam in fratrem, & crudelem Upsaliæ præcipuorum Consiliariorum & Regni Senatorum patratam cædem, A. cIɔ Iɔ LXVIII. factâ depositione, & exclusis in perpetuum ejus liberis, ceu ex indecoro matrimonio procreatis, Joannis fratris, patris Sigismundi, subrogatione. Quæ aliàs fieri minimè potuissent. Quin itaque easdem, imò graviores ob causas eodem jure erga Sigismundum (cui, ut toties dixi, ex succesſione non plus juris, auctoritatis, & potentiæ accesſit, quàm Reges priores liberâ electione rerum summæ præfecti habuerunt) postea uti potuerint, dubium nullum habet. Poloni certè, qui strenui adeo suæ libertatis vindices, & privilegiorum assertores esse & videri volunt, inficias ire nequibunt. Si enim illis licitum fuit Uladislaum, Miecislaum, Boleslai III. filios, pluresq; olim alios, regno pellere, superiore autem seculo Henricum Regem adeundi & constituendi, mortuo fratre Carolo, aviti Franciæ Regni ergô insciis Ordinibus Poloniâ egressum, nec præstituto paucorum mensium spatio reversum, ob hoc solum, licèt constituendæ eorum consensu certæ Regni in absentiâ suâ administrandi formæ percupidum, publicè A. clɔ lɔ LXXV. abdicare: Quî minus idem quæso licuerit Suecis? Ni forsitan quæ jure ipsi agunt, eadem si alii ejusdem imò melioris conditionis ac libertatis faciant, injustitiæ arguere iniquisſimo judicio velint. Nec est, quod quis dicat, non potuisse Ordines Regni Sueciæ in suapte causâ esse judices, sententiamq; ferre. Primùm enim certi juris est, iis in Regnis, ubi astrictum legibus, aut populi vel Optimatum assensui obnoxium est Regis imperium, subortas Regem inter & Status, imò civium quemcunque controversias à Proceribus & populo, seu cunctis & Ordinibus,

bus, qui totum Regnum ac populum universum in classes distributum repræsentant, cognosci, examinare, decidi rectè posse. Nec licere latam ab iis sententiam, tanquam incompetentium, suspectorum, aut corruptorum Judicum, vitii incusare aut repudiare. Cùm superiorem, Judicémve alium Regna illa non habeant: arbitrorum autem in vicem Judicis capiendorum nec necessitas semper, nec commoditas sæpe sit: adhæc Ordines non tam ex sui animi sententiâ, quàm legum, quæ gratiâ odióve carent, præscripto judicent, quæque in iis haud obscurè antea continetur, sententiam promulgent tantùm. Certè qui jus habent leges Principi, quibus teneatur, præscribendi; quique imperium certis de causis revocabiliter ei dederunt; jus etiam & potestatem habebunt de actis Principis, num legibus illis conveniant, cognoscendi, actus illegitimos per eas leges irritos reddendi, ac jus suum juxta pacta conventa tuendi & exequendi, Alioquin nulla fieri posset, aut potuisset olim Regis alicujus depositio. Ita jure feudali controversias inter vasallum & feudi dominum intercedentes cæteris convasallis, quos Pares Curiæ vocant, dijudicandi jus est & facultas. Deinde ipse Sigismundus arbitros, de quibus convenerat, præstituto & insequente tempore, sæpius licèt ab Ordinibus rogatus, convocare planè supersedit. Jure itaq; cognoscere, dijudicare hanc litem, discussâ eâ Regio Sigismundum exuere diademate, & omnem, quâ jurisjurandi ac hereditariæ unionis nomine obstricti fuerant, obedientiam illi renunciare potuerunt Illustrissimi Regni Sueciæ Ordines. Quippe cùm juramentum subjectionis, seu homagium ab illis præstitum Regis juramento & pacto, ceu conditioni & causæ, fuerit innixum. Quo violato & transgresso corruit quoq; & evanuit prioris illius obligatio. Siquidem unâ parte contra pacta conventa agente, alteri etiam impunè ab iis recedere legibus est permissum. Inter Regem autem talem ac subditos æqualis fidei obtinet relatio, ut fidus dominus, quemadmodũ proverbio dici solet, fidos efficiat subditos. Porrò quanquam non divino solùm, sed naturali quoq; & gentium jure ob delicta parentum liberi pœnæ loco privari possint commodis & juribus illis, quæ à parentibus alioqui ad eos transmissa fuissent, cùm succedant in jus parentũ, quod mortis tempore habuere, qui si illud facto suo amiserunt, pro heredibus quoq;

amiſere ; quòd durum & abſonum ſit filiis adverſarii aut hoſtis ; de quorum vindictâ & ſucceſsione in odium inimicitiasq; paternas magis, quàm de meliori fruge certi eſſe poſſumus ; neceſſariò ea relinquenda eſſe bona, quibus excidere, indignosq; ſe reddidere parentes: Et hos meliorem quidem, non autem deteriorem liberorum conditionem facere, iisq; nullâ in re præjudicare poſſe. Cùm contrà potiùs in hereditariis cauſis qui jus à ſe abdicat, aut amittit, non ejus quicquam in liberos posſit transferre ; nec hi alio, quàm parentis jure ad vindicandum id venire queant. Eadem autem ſit regnorum hereditariorum ratio, ad quæ, niſi ſint in patrimonio Regis, ſeu pleno proprietatis jure (cujus ſortis & conditionis Suecia nunquam fuit) proprium jus liberi nullum habent, ſed parentum jure, & quidem mortuis demum illis nituntur. Nam quod vulgò traditur feudis ex pacto & providentiâ non privari ex paterno delicto filium poſſe, ut qui ea posſideat non ex parentis aut proximi posſesſoris, ſed primitivæ inveſtituræ ac primi acquirentis jure & perſonâ : id totum juris eſt feudalis, ſeu poſitivi quod locum non habet in Regum ac populorum controverſiis definiendis. Quamvis, inquam, hisce de cauſis Sigismundo Rege remoto filium quoq; ejus a gubernaculo regni removere Ordines meritò potuiſſent ; quomodo jam olim VValdemaro & Magno Smex Regibus ſceptro privatis utriusq; filium Ericum & Haquinum eodem excluſerant : Hoc tamen ſummo jure uſi non ſunt, ſed eidem nihilominus ſingulari propenſione & reverentiâ erga Regiam Guſtavi proſapiam ducti, regnum ſponte in Comitiis Stockholmenſibus obtulerunt, dummodo præfixo ſemeſtri ſpatio animi ſui ſuper hac re voluntatem Sigismundus Ordinibus aperiret, & intra ſequentes ſex menſes in Sueciam eum ablegaret, educandum illîc ſub legitimâ Caroli patrui, aliorumq; Optimatum tutelâ in ſincerâ Evangelicâ, Regno propriâ, religione & linguam, mores ac conſuetudines Regni ut par eſt, edocendum. Quod cùm pater ſæpius per literas à Carolo & Ordinibus admonitus & interpellatus, prorogato etiam usque ad Kal. Septembr. c I ɔ I ɔc II. eâ de re deliberandi & ſtatuendi ſpatio, nullo planè, ne verbulo quidem, dato reſponſo, non fecerit, nec faciendum ſibi putârit : juſtisſimam omnino cauſam Status Regni Sueciæ habuerunt in Comitiis Lincopenſi-

penſibus A. cIↄ Iↄc. filium Sigismundi, totamq; ejus progeniem ſpe & ſuccesſione regni excludendi, & cùm frater Sigismundi Joannes Oſtro Gothiæ Dux jure ad id ſuo ſponte ac ſolenniter coram Ordinibus Regni in Comitiis Norcopenſibus A. cIↄ Iↄc IV. & deìn Orebrogiæ cIↄ Iↄc VI. pro ſe & heredibus cesſiſſet (quod facere eum potuiſſe indubium eſt) adhæc minus idoneus ob juvenilem ætatem, nullumq; rerum uſum gubernando & conſtituendo in tantis motibus & periculis regno eſſet, in proximo gradu agnatum Carolum patruum, tam præclarè de regno meritum, ejusq; poſteros, etiam feminei ſexûs deficiente maſculo, per reformatam hereditariam unionem in Norcopenſibus Comitiis A. cIↄ Iↄc IV. illud transferendi. Qui quidem Carolus tantùm abfuit, ut temerariâ ambitione Regnum in ſe transferre molitus ſit; quæ ſi cupiditas ei fuiſſet, dudum pro auctoritate & facultate ſuâ effectam reddere commodisſimè potuiſſet; ut conſervare etiam omnibus modis Sigismundo, ejusq; ſoboli, ceu ex ſupra dictis patet, ſtuduerit, oblatum ſæpe recusârit, ægreq; tandem omni exquiſita mora dilatum diu, efflagitantibus Statibus, & publicâ ſalute, deferri ſibi ſit paſſus. Delatum verò toties ita graviſſimo Ordinum judicio, proprioq; ſuccesſionis jure rectè potuit acceptare. Unde illud jam perſpicuum profectò eſt, quod primo loco demonſtraturum me pollicitus ſum, nullum omnino hodie jus ſupereſſe Poloniæ Regi asſerendi ſibi Regni Suedici, titulique ejus uſurpandi.

CAPVT SECVNDVM.

Ad Eſthoniam nullum jus competere Regno Poloniæ; quæ deditione partim, partim occupatione bellicâ juris facta ſit Suecici.

Cùm tres ſint Livoniæ provinciæ, ſeu partes, Eſthia, Letthia, & Curlandia; quarum priores duæ à Suecis hodie per multos annos posſidentur; quo id jure, tituloq; fiat, inſtituti noſtri ratio paucis ſimiliter ediſſerere poſtulat. Ac primùm quidem

agemus de Esthoniâ. In eâ, ut notum est, Revalia urbs illato A. cIↄ Iↄ LVIII. a crudelisſimo Moscorum, ſive Rusſorum Imperatore, Joanne Baſilide Livoniæ, ſibiq; etiam denunciato A. cIↄ Iↄ LIX. funestisſimo bello, cùm nec â popularibus ſuis, ſeu Equeſtris Ordinis Teutonici in Livoniâ Magiſtro, cujus pleræq; copiæ jam profligatæ & cæſæ, arces occupatæ viresq; attritæ erant; nec à federatis Hanſeaticis Civitatibus, nec ab Ordinibus & Imperatore Germaniæ, aut Daniæ, cui ſe dedere voluerat, Rege, ſæpius imploratum auxilium adverſus injuſtam vim impetrare ullum potuiſſet; nec ipſa tutari ſe contra tam potentisſimum & infeſtisſimũ ad portas urbis quotidie ſine intermisſione excurrentem hoſtem valeret; omni deſtituta ope & præſidio, extremâ ad evitandam imminentis exitii cladem necesſitate adducta eſt, ut propinqui Sueciæ Regis Erici, re ſæpius deliberatâ, & cùm paullò antè denuo Magiſtri Livoniæ per Legatos fruſtrà expetiisſet opem, renunciato ei fidelitatis juramento, ſponte & ultro ſe A. cIↄ Iↄ LXI. unà cum vicinâ Harriâ & VViria dederit imperio ac tutelæ. Jam verò conſtat deditionem & ſubjectionem ejusmodi, omnium gentium jure optimum & juſtisſimum ſemper habitum eſſe dominii acquirendi titulum & modum. Ita in Romanórum ditionem Falisci, Samnites, Campani, Collatini ſe dedidere. Epidamnii à Corcyræis deſerti Corinthiis ſe ſubjecerunt, ut protegerentur adverſus Taulantios & exules. Ut plura alia exempla brevitatis causâ omittam. Nec verò vanus is Revalienſium metus, aut gratuita Suecis deditio fuit. Siquidem tum effudere ſe in Livoniam ingentes numero, barbarie immanes Moſcorum copiæ, libidine, rapinis, incendiis, cædibus crudeliter ubiq; graſſatæ. A quibus totus ille ad Duuam fluvium usq; Livoniæ tractus, Revaliâ & Rigâ exceptis, occupatus & miſerabilem in modum devaſtatus fuit. Revalia ipſa bis per menſes complures obſeſſa, & ſummâ vi oppugnata: Verùm ſubmisſis liberaliter à Rege Regnoq; Sueciæ militum, armorum, commeatûs, pecuniarum ſubſidiis gnaviter æquè ac feliciter defenſa eſt, priſtinæq; libertati reſtituta. Ut adeo jure optimo ſubjectam imperio ſuo eam urbem tenuerint Sueci. Si quis aggerere velit, non potuiſſe Revalienſes legitimæ magiſtratûs ſui, Livoniæ nempe Magiſtri jurisdictioni, ditioni & imperio ſubtrahere ſe, & ceu membrum Livoniæ à capite ſuo corporeq; ſeparare, ac Regi Sueciæ dedere, cùm non fuerint in ſuâ, ſed Magiſtri Ordinis Livonici poteſtate. Cujus in univer-

A. 1570. à 21. die. Augusti usq; ad 16. d. Martii 1571. iterum exeunte Januar. in usq; ad 13. d. Martii 1577.

universam Livoniam jus omne cùm ejus, tum omnium Statuum voluntate cessum sit Regno Poloniæ. Ideoq; non Revaliam tantùm, sed Esthoniam totam Polonos rectè potuisse vindicare sibi & repetere. Istis objectionibus occurri ita potest. Si Magistro, Archiepiscopo, & Statibus Livoniæ licuit inconsulto & invito Imperatore Germanorum, supremo magistratu ac feudi domino, dedere ac subjicere se Polonis: partim etiam, ut ab Osiliensi & Curoniensi Episcopo factitatum, Danis; & si dominii titulus ex eo facto his fuit acquisitus (nullo autem alio nituntur) non minùs Revaliensibus cum vicinis licuit consulto at invito Magistro, in ditionem concedere Regis Regniq; Sueciæ à quo ab vicinitatem certius auxilium, & commerciorum nomine longè majora commoda exspectare poterant: Licuit huic cùm sublevandæ afflictæ miserorum fortunæ, tum propriæ securitatis ergô, ut vicinos Russos, intolerabiles alioqui Finnoniæ & Sueciæ futuros, à finibus arceret, in ditionem recipere eos: dominiumq; eâ deditione omnino fuit translatum. Verum enimvero summa illa, de quâ suprà diximus, necessitas & auxilii à vicinis omnibus in tanto periculo destitutio jus ac potestatem dat membro seu parti societatis alicujus, sive reipubl. ut majoris mali vitandi causâ, & si evidenter se aliter servare nequeat, à reliquo corpore abscedere, ipsamet sibi consulere, ac quamvis honestam inire rationem possit, etiam cum dispendio bonorum ac libertatis (cujus tamen nihil Revaliensibus istac deditione decessit) declinandæ certæ & extremæ perniciei. Id quod apud omnes gentes semper licuit, licebitq;. Ad hæc Revaliensium illa deditio facta est pluribus antè mensibus, quàm militiæ Livonicæ Magister & Ordines Polonis se dedidissent, Nec verò certam & indubitatam in longius dissitis Polonis contra Moscos auxilii spem habere Revalienses potuerunt, cùm totam non Esthoniam modò, sed Lettiam etiam postmodum miserè ab iis devastari & occupari permiserit ad Dantisci obsidionem desidens Stephanus Polonorum Rex. Qui gesto per annos tres adversus Moscos bello, non tamen sine manifesto Suecicarum copiarum auxilio, velut in expugnatione VVendæ, A. cIↃ IↃ LXXXII. demum pace cum iis ac federe, inconsultis & exclusis Suecis, inito, Lettiam ab iis restitutam recuperavit. Cujus tamen rei potissimam causam Suecorum victoriis, & communis hostis oppugnationi asscribendam omnino Poloni habent.

habent. Nam absq; iis fi fuiffet, nunquam in eas pacis ac Livoniæ cedendæ conditiones Mofchi cum Polonis folis, & tam facilè conveniffent. Efthoniam autem univerfam à Polonis defendi ac liberari neglectam, & cujus pleraque loca ante Mofcorum invafionem nunquam in Polonorum poffesfionem devenerant, ejectis & profligatis aperto Marte Mofcis A. cIↄ Iↄ LXXXI. occupavit Joannes Sueciæ Rex. difertè per literas & legatos antea profeffus unà venturum fe in belli contra Mofcos cum Polonis gerendi periculum ac focietatem, fed ut cuique capta & recepta loca fervare ac retinere fas fit. Cujus belli molem adverfus Rusfos folus diu fuftinuerat Rex Joannes, antequam Stephanus Rex de oppugnandis eis cogitâffet. Qui occupatis bello adverfus Mofcos Suecis ne literulâ quidem jurisdictionis in Efthiam fuæ, fed demum præter fpem feliciter confecto eo mentionem fecit. Imò per epiftolam Suecici exercitûs Duci Ponto de la Gardie de VVefenbergâ & Tolsbergâ receptis gratulatus eft. Non injuriâ proinde fubtractam gravisfimo barbaricæ fervitutis jugo, armisque partam tanto cum fanguinis & pecuniarum impendio Efthoniam fervare fibi belli jure potuit Joannes Rex Sueciæ. Maximè cùm Livoniæ tutela ac defenfio ab Impp. Germaniæ ei & antecefforibus commendata & ab iisdem Cæfaribus & Statibus Imperii, eo quod longo nimis intervallo Livonicæ iftæ provinciæ fejunctæ, ipfique inteftinis partim, partim Turcici belli motibus implicati effent, poteftas his facta fuerit vicini alicujus Principis, ut Regis Sueciæ, auxilium & patrocinium ambiendi. Cujus rei fidem prolatis Caroli V. Ferdinandi I. & Maximiliani II. Cæfarum literis facturum fe jam tum profeffus eft idem. Imò ut ut Poloni ante Rusforum occupationem nonnulla, vel omnia Efthoniæ loca poffediffent, ea tamen bello amiffa, & iis per Suecos erepta, non potuere vindicari à Polonis, eò quod gentium jure dominium eorum primò Mofcis, dein Suecis fuerit acquifitum. Quo titulo in facris literis defendiffe fe legitur Jephthes & David, Jud. XI. 23. 24. & 27. I. Reg. XXX. 20. Ut iniquè proin Efthoniam fibi ac reliquæ Livoniæ reftituendam gratis poftulârint, alienoque labore magno partum emolumentum in fe derivare aufi fuerint Poloni. Cùm, etiamfi nullum ad eam jus aut titulum habuiffent, tamen quousque graves belli fumtus & impenfæ

impensæ necessariò in Moscorum exturbatione factæ, pecunia item centum viginti millium thalerorum à Joanne Rege Sigismundo Augusto affini mutuo data, nec non debita & promissa uxoris dos, hereditasq; paterna & materna refunderentur, omni jure retinere eandem potuerint Sueci. Nec est, quod pacificatione illâ Russicâ A. cIↄ Iↄ LXXXII. nominatim hanc provinciam sibi à Moscis redhibitam cessamq; fuisse causentur Poloni. Cùm enim nullum ad eam jus Moscovitis antehac competierit, possessionem verò armis acquisitam bello iterum ante pacem cum Polonis conventam amiserint; non habuere quod cedere Polonis possent, nec præjudicium istac cessione inferre potuere Suecis. Hi verò partum jus suum constanter exinde tutati sunt. Ita cùm mortuo Stephano Poloniæ Rege eligendi in ejus locũ ob sanguinis & generis, quod ex illustrissimâ Jagellonum familiâ ducebat, propinquitatem Sigismundi, Regis Poloniæ Sigismundi ex filiâ Catharinâ nepotis, patri Joanni spem Anna Stephani uxor, & Procerum Polonorũ aliquam multi fecissent: ablegatis ad Comitia prope VVarsaviam instituta aliis quoq; de causis (nempe ut exigerent solutionem pecuniæ illius Sigismundo Augusto Regi Poloniæ mutuæ datæ, dotis & hereditatis uxoriæ, nec non fœdus contra Moscos instituerent) Erico Sparre, & Erico Brahe Comiti expresso in mandatis à Joanne Rege datum fuit *debere eos significare Reginæ, Senatui & Ordinibus Regni, se ex hac parte nihil facturum, neq; velle, ut filius unicus, qui paternum Regnum hereditario jure speraret, Rex Sueciæ jam designatus, externum Poloniæ Regnum precio aut precibus venaretur, multò minùs per intolerabiles quasdam conditiones, justitiæ, Regniq; Sueciæ dignitati & emolumento contrarias illud cum patriæ suæ pernicie & detrimento acceptaret.* Illi tamen, sive malitiosâ cum Polonis collusione & prævaricatione, sive eorundem & Reginæ viduæ studio ac persuasione, hæc scripto (instructionem vocant) consignata mandata perfidè transgressi sunt, quando inter duras alias conditiones intolerabilem hanc sibi præscribi passi sunt, suoque consensu & jurejurando firmarunt: *Vt illam Livoniæ portionem, quam Joannes Sueciæ Rex pro tempore occuparet, teneretur Rex electus Sigismudus incorporare & adjungere parti ad regnum Poloniæ & Lithuaniæ spectanti.* Quæ idcirco Regem Regnumque Sueciæ, ut eam ratam

haberet, præſtaretq; , obligare nullo modo potuerunt. Quamvis nec ſimpliciter ita, ſeu abſolutè emiſsa fuerit pactio illa, ſive Eſthoniæ cedendæ promiſsio, ſed disjunctivè & annexâ conditione (quâ alioqui nihil fuiſset opus) *ut præſtandæ ejus rei ergô, velut Legati Suecici promiſerint, Regina Poloniæ peculio ſuo Polonos aſsecuraret, illis ſcilicet bonis, quæ tam in Regno Neapolitano, Ducatu Bareſano, Roſano, Duoano & Foggiano poſsideret, quàm dote & paraphernis, reliquisq; poſseſsionibus mobilibus & immobilibus in regno, aut extra regnum poſitis* : ſive ut omnia bona ſua vadimonii & pignoris loco Regno inſcriberet. Quæ proin deficiente pacti præſtatione, hypothecariâ in rem actione perſequendi ſolùm, nullum autem præterea ac promiſsa Legatorum à Rege omnino exigendi jus Polonis fuit. Sigismundus ipſe electus Poloniæ Rex antequam Calmariâ ſolviſſet datis ad Carolum Patruum literis teſtatus eſt: *Quanquam ordinibus Regni Poloniæ diſſoluta quædam ſpes aliquo modo ſuper Livonia facta ſit ſe & parente prorſus inſciis, & absque eorum mandato ac permisſione : Tamen præſentes Poloniæ Legatos cum reliquis Magnatum nunciis ingenuè faſſos eſſe, quin etiam ſtipulatione & jurejurando ſecurum ſe reddidiſſe, quod nihil ejusmodi à ſe exigetur. Vt nec ullo unquam tempore id concedere, quod Regnum Sueciæ multorum inſignium ſanguine virorum, præter ingentem argenti aurique vim, longo tempore & labore comparaverit, apud ſe firmiter decreviſſe*) Et cum adeundi illius Regni ergô idem Sueciam inſciis prorſus ordinibus A. cIↄ Iↄ LXXXVII. egreſſus ad viſtulæ oſtium veniſſet, navi egredi recuſavit antequam propoſita ſimplex iſthæc conditio remiſſa à Polonis ac ſuſpenſa per proteſtationem fuiſſet. Quam ante inaugurationem à Polonis denuo præſcriptam ac vehementi diu contentione efflagitatam inire præfractè recuſavit, apertè profeſſus malle ſe potius egredi & carere electitio Poloniæ Regno, quàm vel minimum hereditarii Suecici iſtoc pacto imminuere jura, limites, ac poſſeſſiones. Quæ proin irrita tum quoque manſit. Cum tamen in ſequenti tempore ejusdem ceſſionis aſſenſum & effectum petere atque urgere Poloniæ Proceres minimè intermiſiſſent, caute ſemper id declinaſſe ſe negotium integrum differendo, nec in vita unquam illuc deſcenſurum fore, ſollicito eâ de re parenti, patruo, & ordinibus, variis literis Sigismundus ſignificavit. Sin ſecius clanculum vel tum vivo parente, cùm nec dum ullum in Eſthoniam jus ſibi delatum habe-

haberet, multò minus alienandi jurisdictionem ac potestatem, vel postea adito & adepto etiam Sueciæ Regno (quem in eventum nonnulli hanc de Esthiæ cessione tractationem distulisse eum scribunt) egit, cumque Polonis convenit, contra regni Suecici leges, contra Avi testamentum (cui ceu fundamento hereditaria unio innixa, & quo disertè interdictum filiis fuit, *ne regni limites à majoribus multo sanguine designatos imminutum ullâ ratione irent, sed eosdem potius proferre & tutari allaborârent*) præter parentis voluntatem, & datam fidem id fecit. Ex quo proin nulla efficax obligatio nasci, nec ordinibus & Regno Sueciæ, non intercedente eorum consensu, præjudicare potuit illiciti facti, quodque non fuit in potestate promittentis, promissio. Potuit autem causam iis inter alias gravissimam præbere abdicandi eum regnoque privandi. Id quod nemo incorrupto fruens judicio, & mediocri juris cognitione præditus, sat scio, diffitebitur.

CAPUT TERTIUM.

Lethiam belli jure occupatam possideri à Suecis, adeoq; Polonici juris esse desiisse.

Superius diximus Sigismundum Poloniæ Regem, postea quam subjugandi Polonorum viribus hereditarii Sueciæ Regni consilia improspere successissent, eosque conatus Lincopensi pugnâ nimis detectos esse animadvertisset, Procerum populique voluntati diffisum propere à Sueciâ contra datam fidem, pactaque Lincopiæ inita, quorum vix ullum caput observarit, in Poloniam quasi diffugisse. Ubi dehinc unum hoc impenso sibi studio & curæ habuit, quomodo servile obsequium detrectantem Sueciam armis denuo persequi, & reluctantes dominationi ordines, patruumque Carolum in ordinem planè redigere posset. Quem in finem nullas non molitiones, ac rationes adhibuit confirmandorum suæ factionis assectarum, dissensionum in Sueciâ ac turbarum excitandarum, civilique bello denuo involvendi eam & divexandi. Sed cum omnes illi motus & conatus in herbâ, quod dicitur, oppressi fuissent, tandem in Livoniâ bellum Suecis summâ vi inferre aggressus est; Carolo patruo & Regni ordinibus palam hostibus proclamatis, & evocato collectoque

ex Polonis, Lithuanis, & Livonis, quantum maximam per festinationem potuit, exercitu. Non desierunt equidem illi omnibus modis declinare id bellum, dissensionumque componendarum varias inire rationes & vias missis eò, & ad præfectos Polonicos, crebris literis & nunciis; quorum nonnulli contra gentium jura ab iis in carceres fuere compacti. Sed irâ, vindictâ, odio flagrans Sigismundi Regis animus ne audire quidem voluit, nedum admittere ullas frequenter oblatas æquissimas pacis, aut induciarum conditiones. Reversis itaque sine ullo responso Legatis suis, sublataque omni amicæ transactionis, pacis, & quietis spe, se quoque ad arma, propulsandamque vim parare & accingere Sueci necessum habuerunt. Unde utrinque exacerbatis magis magisque animis atrox illud & calamitosum Livoniæ bellum exortum fuit quod vario Marte ab eo tempore per annos quadraginta, & quod excurrit, gestum; induciis quidem ad tempus aliquod sufflaminatum, sed nec dum planè extinctum est. In eo autem justæ Suecorum causæ postremò ita favit belli fortuna, ut non solùm Lettiam integram, sed Borussiæ quoq; bonam partem in potestatem suam redegerint, inq; Lithuaniam & Poloniam victricia retulerint arma. Ac Borussiâ quidem ad promovendum eò meliùs; in Germaniâ quod cùm tuendæ & asserendæ religioni ac libertati Statuum Evangelicorum, tum propriæ saluti in tuto collocandæ, bonis auspiciis modò susceperant, nuper felici eventu terminàrunt; bellum, Polonis cesserunt. Lettiam autem retinuerunt, eamq; jure retinere possunt. Siquidem certi & perpetuo omnium gentium consensu recepti juris est, non eum modò qui justâ de causâ bellum gerit, sed quemvis in bello solenni victoriæ jure dominum fieri eorum, quæ hostibus eripuit. Ipse Poloni præter deditionem præcipuarum Civitatem ac Nobilium, à Magistro Ordinis Teutonici ad Casimirum Regem A. cIↃ CCCC LIV. deficientium, non alium olim, quàm bellicæ subactionis, habuere Borussiæ ac Pomerelliæ sibi asserendæ titulum. Quod autem juris ipsi in alios statuerint ac probârint, eodem ne alii erga se utantur declinare & efficere nullo pacto queunt. Nec verò ita Lettiæ dominiũ ac possessionem sibi acquisierant Poloni ut nullo unquã tempore ea potuerint deperdere, quæ nulli hactenus in orbe terrarũ genti ac reipublicæ obtigit immunitas & libertas. Bello porrò Livoni-

vonico originem & causam unicè præbuisse Sigismundum Regem, dictum est suprà. Injustam eam fuisse similiter ex iis, quæ hactenus edissertavimus, in proclivi cuivis intelligere est. Quapropter sequitur justam fuisse Suecorum defensionem, & quæ propitii Numinis indulgentiâ evenit, Lettiæ occupationem. De cætero sibi habent quod imputent Poloniæ Ordines, si vindicandi partim Regis sui studio, partim Esthoniæ repetendæ ardore longiùs quàm par erat abrepti, id sibi dispendium suo, quod dicitur, jumento arcessivere, injustæq; Regis causæ jam tum A. clↃ lↃ xcviii. in classe & exercitu, quo Sueciam invasit, comparando suppetiis ei ex opibus & ærario Poloniæ latis infelices exstitere propugnatores: cùm tamen nihil hæc & Suecicæ res, ceu liberæ ac diversæ reipubl. ad eos, aut injuriam eorum pertinerent.

CAPUT QUARTUM.

Reginæ Regnoq; Sueciæ nullo jure Regem Regnumq; Poloniæ denegare posse dignioris loci ac honoris prærogativam.

Coronidis loco hanc quoq; attexere placuit, si alicujus animum forté eâ de re subeat dubitatio, quæstionem. In quâ omnes tam JCti, quàm Politici & Historici, qui de præcedentiâ, ut vocant, Regum, Principum, ac Rerumpubl. scripsere, quosq; mihi videre licuit, tria præcipuè respicienda voluere: Antiquitatem originis, seu reipubl. durationem; nominis, rerumq; gestarum celebritatem; nec non magnitudinem seu potentiam; deniq; juris illius possessionem, vel quasi. Ex quibus principiis hujus quoq; controversiæ decisio petenda erit. Non dicemus autem nunc quicquam in laudem Suedicæ ac Gothicæ gentis, jam tum veteribus, Ptolomæo, Plinio, Tacito, Sueonum nomine celebratæ. Ex quâ Suevos, & qui totam ferme Europam bellis peragrârunt, Ostro Gothos & VVisigothos suam duxisse originem, haud levibus probari potest argumentis. Illud non possumus non commemorare, vetustum valde omnium historicorum fide regnum esse Sueciæ, ut quod diu ante Caroli M. Imperato-

peratoris tempora, & ab antiquissimâ hominum memoriâ suos habuerit Reges, nullius superiori potestati obnoxios. Polonis autem, quorum nomen & origo antiquis fermè ignota, Ducibus primùm, quorum primus fuit Lechus, paruisse constat, usque ad Boleslaum Chobri, seu Acrem, Miecislai, qui primus Christianum religionem in Poloniam invehere cæpit, filium; qui ab Ottone III. Germanorum Imperatore Regio nomine ac honore decoratus est A. cIↃ I. Ut adeo satis nupera ac recens, imò omnium propè in Europâ Regnorum novissima, sit Regni illius origo. *Quis verò in uno eodemq; genere dignitatis prior esse debuerit, nisi qui prior meruit dignitatem?* Verba sunt Theodosii & Valentis Imperatorum in l. 1. C. de Consul. Ut nunc mittam, quòd cùm A. cIↃ LXXIX. Gregorius VII. Papa ob cædem S. Stanislai Boleslaum II. Regem unà cum Regno excommunicârit, prohibueritq; ne quis se inconsulto Rex deinceps inauguraretur; successores illius Principum titulo iterum, non Regum, usq; ad Præmislaum & A. cIↃ CC XCV. per annos CCXV. fuerint usi. Res gestas utriusq; gentis si cui comparare libuerit; deprehendet is plurima & continua ferè Suecorum cum Danis & Norvegis strenuè non minus ac feliciter gesta bella. Leget in Finlandiam & Russiam crebras expeditiones jam ante quinq; & sex secula factas: quo tempore nil dum quicquam memoratu dignum à Polonis patratum eorum in literas referre Historici potuere. Insequentibus & hodiernis temporibus utra gens majora ediderit bellicæ fortitudinis opera & documenta; Suecíne, qui cum Danis, Russis, Livonis, & aliis plerisq; in nupero bello gentibus, imò cum ipsis Polonis, felici Marte toties dimicârunt: an Poloni, quibus cum Barbaris ferme gentibus, Russis, Tartaris, VValachis, & Turcis negotium fuit (quales vincere facilius jam tum veteribus habitum fuisse legimus) nec raro tamen maximis ab iis affecti sunt cladibus & omnimodis vastationibus, quiq; Germaniæ Imperatorum diu tributarii fuerunt. Uter, inquam, populus majus hac in re fecerit operæ pretium, facilè judicabunt æqui & periti harum rerum censores. Regni utriusq; amplitudo & potentia si ex veteri ævo repetenda & æstimanda fuerit; non sanè poterit vastis Sueciæ & Gothiæ terris, quibus Hallandia etiam & Scania aliquandiu, nonnunquam Dania quoq; & Norvegia sub ejusdem Regis Suecici regimine juncta fuit, conferri

Polo-

Poloniæ sive Ducatus, sive Regnum, angustis olim finibus conclusum. Ut quod demtâ Rusſiâ, Lithuaniâ, & Borusſiâ (quarum illa à Casimiro M. partim, partim à Jagellone circa A. C. cIↃ CCC XL. & LXXXVII. ista à Jagellone A. cIↃ CCC LXXXVI. hæc A. cIↃ CCCC LIV. à Casimiro Rege, Poloniæ Regno primùm unita & acquisita fuit) eas solùm continuerit provincias, quæ hodie majore & minore Poloniâ includuntur. Sin verò ex hodierno ævo ac statu, ambarum gentium terrâ mariq; potentiam; provinciarum tractum, amplitudinem, firmitatem, & dapsilem proventum dijudicare placuerit; facilior etiam ejus discernendæ rei, puto, opera & facultas erit. Porrò cùm ad dignitatem Regiam, quæ majestas dici solet, faciat quoq; habendi modus: Major sine dubio ea erit in Reginâ Sueciæ, quæ jus regni perpetuum sive hereditarium obtinet, quàm in Poloniæ Rege, cui temporarium ad vitam modò competit. Quod si denique ad promerendam dignitatis præeminentiam valet Christianæ religionis prior professio, seu cultus antiquior; prout sanè antiquitus in Conciliis universalibus judicatum & observatum fuit; Suecis rursum ea cedet. Quos certum est jam Caroli M. ævo, circa A. C. IↃ CC LXXX. regnante in Sueciâ Biorno, Alarici F. qui potentissimi illius Imperatoris meruit esse federatus, Christianæ fidei notitiam habuisse. Quippe à Carolo M. rogatu Biorni, Christiani Regis primi, complures pii doctiq; viri, eosq; inter Herbertus, primus Ecclesiæ Lincopensis in Ostro Gothiâ Antistes, in Sueciam convertendæ ad Christum ei genti missi fuisse memorantur. A Ludovico Pio, ejus filio, S. Ansgarius amandatus A. IↃ CCC XVI. ac deinceps aliquoties ejusdem rei gratiâ Sueciam feliciter adivit. Polonos autem sub Miecislao Duce primùm anno à nato Christo IↃ CCCC LXVI. Lithuanos sub Jagellone A. cIↃ CCC LXXXVII. Chistianâ fide imbutos esse constat. Ex quibus omnibus firmiter concludere licet, aut nullam planè esse, dariq; posse lites de præcedentiâ inter Reges, Principesq; definiendæ rationem, aut verò si receptis usu, prudentissimorumq; hominum judicio firmatis argumentis, causis ac rationibus insistendum sit; Reginæ Regnoq; Sueciæ omnino deberi præ Rege Regnoq; Poloniæ superioris loci & dignitatis prærogativam. Quod cùm ipse Poloniæ Rex Sigismundus antehac apertè probârit dum immutationem Regii

tituli

tituli & sigilli ante coronationem factam Parenti per literas sollicitè ita excusavit, *neq; suâ, neq; ministratorum suorum negligentiâ aut perverso judicio illud contigisse: Sed Polonorum solùm culpâ, qui in hisce aliisq; negotiis, molestâ & tœdiosâ illâ ante coronationem litigatione mirabiles adeo se præbuerint, nullas rationes aut probationes illis satis inculcatas existimantes; quiq; de industria rei illius decisionem distulerint in ultimum ante coronationem momentum, quando temporis angustia sigilli mutationem non pateretur, & plurima confestim diplomata sigillanda fuerint, quæ procrastinationis moram nullo modo admitterent. Interea verò temporis nihilominus aliud sigillum integris Regni Sueciæ insignibus in medio, in proximo circuitu Fascis, ultimo stemmate Polonico adjecto, sculpi se curasse, quo in privatis suis negotiis sit usurus non attendendo cuicunq; Polonorum id displiceat: Imo pro virili allaboraturus, ut quæ Cancellarius & ordines regni in potestate haberent, sigilla etiam immutarentur.* Item dum Sueciæ Regis nomen Poloniæ Regis nomini in literis & ordines Regni Suæciæ datis publicisque restrictis sæpissimè præmisit. Tantò minùs igitur eâ de re litem nunc Suecis movendi filio ejus ac Polonis voluntas, credo; non certè jus ac facultas erit.

CAPVT QVINTVM.

In quo præterea à parte Regis Poloniæ nupero scripto propositæ objectiones & exceptiones singillatim denuo eliduntur & confutantur.

Cùm hæc ita literis consignâssemus, commodum ecce in manus nostras venit Latina quædam haud ita diu, ut videtur, nec typis hactenus adornata commentatio: cujus auctor omnibus modis jus successorium & imperium in Sueciam Regis Sigismundi monarchicum (de hoc enim, ceu præcipuo capite, & ex quo totius, etiam Livonici, belli justitia dependet, solùm agit) asserere & propugnare est conatus. Illatæ autem hanc in rem rationes & argumenta ejus pleraque omnia licèt superiùs perstricta à nobis & soluta sint, aut solvi refellique ex iis, quæ illìc attulimus, facili negotio queant: neque enim difficile valdè & operosum est verâ adstructâ firmatâque causâ, seu thesi, antithesin convellere. Majoris tamen evidentiæ & certitudinis causâ eadem hìc ordine excutere denuo, & breviter confutare placuit.

cuit. Primus igitur ac precipuus Scriptoris illius labor in eo vertitur, ut persuasum lectori velit, prioribus quidem seculis, cùm liberis Ordinum suffragiis Sueciæ eligerentur Reges è stirpe Regiâ, vel ex Proceribus dignitate meritisq; conspicuis, postmodum verò & inde ab exturbatione Magni Smeck A. cIↄ ccc LXIII. extranei ferè omnes; certas iis ante receptionem & coronationem imperandi præscriptas, & pro rerum, personarum, & temporum circumstantiis variè intensas auctás ve fuisse leges & conditiones, meritoq; præscribi pro lubitu graviores etiam potuisse: quippe qui & ob peregrinitatem suspecti forent, & nullo alioqui jure ac modo Regnum illud indipisci, & aliàs liberè non eligi & assumi, rejicíve possent. Verùm ex quo tempore certæ, Gustavi nempe I. indigenæ, familiæ ac stirpi hereditarium id obtigit, desitâ electione desiisse quoq; istam legibus & pactis Regem Regiamq; potestatem circumscribendi, & conditiones sibi expressè reservandi, Statuum consuetudinem ac necessitatem. Itaque Gustavum, Ericum, & Joannem in nullas ejusmodi & novas, priorum Regum, & externorum, exemplo, conditiones, præter publicas leges, fuisse adactos: nec adigi potuisse, cùm peculiari successionis ac hereditatis jure quamprimum nati forent Regnum irrevocabiliter ad eos citra novas conditiones pertineret; idq; invitis etiam postea Statibus, non eâdem, quâ priùs, libertate ac potestate præditis, vindicare sibi possent. qui equidem Status Gustavi I. tempore, singulari de filiis ejus posterisq; fiduciâ, jus eis capessendi administrandiq; in posterum regni sine morâ, & absq; ullo alio facto suo, aut propositâ implendâq; conditione, attribuerint; adeoq; immutârint Regni ac Reipubl. statum. Quibus objectionibus, quod suprà ostensum est, paucis reponimus: Successionem neq; per se mutare, nec in Sueciâ immutâsse Regis obnoxiam antea legibus potestatem, Reipublicæque formam. Ut id fiat, opus omnino esse peculiari sive expresso, sive tacito populi, seu Ordinum assensu; qui ex successoriâ Regni delatione solùm colligi arguiq; nequit. Voluntatis istius, seu assensûs Suecorum nulla posse proferri indicia & signa. In contrariam autem partem, & quòd nullo modo antiquata, & abolita esse voluerint pristina Regni jura, consuetudines, ac libertatem, multa exstare argumenta, facta,

& documenta. Veluti illustre illud regno exclusi unâ cum liberis ob eorum jurium violationem fratris Joannis grandioris natu, Erici, filii Gustavi I. Quibus quòd nullæ delati imperii dictæ fuerint leges ac conditiones, planè est falsum. Siquidem inaugurandi illi jurârunt, & jurare necesse habuerunt in receptum juramenti formulam, *Se antiqua regni jura, consuetudines, immunitates, ac privilegia populi sarta tecta conservaturos.* Quo uno satis cautum fuit Suecicæ libertati. Quid, quod confirmatæ A. cIↄ Iↄ XC. in Comitiis Stockholmensibus hereditariæ unioni; quâ inter vivos adhuc agenti Joanni subrogatus Sigismundus F. & filiabus etiam, nullis existentibus filiis, jus regni datum fuit; eadem conditio disertè postremo loco adjecta est. Verba constitutionis ita habent: *Pro his autem spontaneis nostris pollicitationibus & obligationibus Serenissimi Regales & Ducales Suedicæ coronæ & Regni hereditarii Domini vicissim promiserunt, seq; obligârunt pro Regiâ & Ducali suâ auctoritate veritateq; pro se & suis successoribus, quod nobis inviolabiliter & irrefragabiliter Regni Sueciæ Senatoribus, Equitibus, & Nobilibus, atq; universis Regni subditis, pauperibus & divitibus, Ecclesiasticis & Politicis, secundùm jura Suecica scripta, & comparata ab antiquo tempore, dataq; privilegia vivere sint permissuri; neminemq; unquam coacturi, aut in conscientiâ ad ullam religionem amplectendam molestaturi. Quæ Regales & Ducales obligationes semper renovandæ, quoties aliqua in regimine fit mutatio, ut alter alteri legaliter, & secundum unionem hereditariam, præsentemq; nostram obligationem in throno & dignitate Regiâ successisse dignoscatur.*] Nec verò ad summam rei, obligationisq; vim quicquam interest, num statim in aditione Regni, an in coronatione, quæ haud longo temporis spatio subsequi illam solet, interponatur ista promissio; dummodo facta aliquando; aut facienda omnino sit, ex eâq; regnum administrandum. Porrò Gustavus & Joannes Reges ita se & laudabiliter adeo in gubernandâ republica gesserunt, ut verbis factisve propugnare adversus eos leges ac privilegia Regni minimè Ordinibus fuerit opus. Sin secus illi egissent, non defuissent quoq; hi protinus jurium suorum defensioni ac tutelæ. Ut adeo præscriptio, contrariáve consuetudo, quæ absq; actibus contradictoriis fieri nequit, intercessisse hîc nulla dici ac fingi queat. Discrimen autem & indicium summi, aut summo minoris inperii petere tantùm ex de-

latione

latione imperii per successionem aut electionem, ineptum est, à doctioribus dudum explosum dogma; quod rationibus & exemplis luculenter suprà demonstravimus. Multò magis ridiculum, imò absonum erit, eò quòd per hereditariam unionem Gustavo I. ejusq; soboli perpetuâ successione Regnum Sueciæ à populo concessum sit, nullâ factâ in eâ jurium suorum libertatisq; reservatione, opinari exinde & colligere velle sponte remissa ea omnia, plenumq; Regibus imperium noviter tributum esse. Cùm potiùs ex eo, quòd nulla sit facta hujus rei in successoriâ dilatione mentio, nec abrogata nominatim, quod fieri disertis verbis oportuit, antiqua, eò usq; in regno electitio quæ viguerant, jura institutaq; majorum, concludendum & statuendum sit, nil tale factum esse, nec fieri Ordines voluisse. Quam rem mentemq; suam verbis factisq; postea, ut toties dixi, abundè ii declarârunt. Aliam tamen nihilonimus iis sententiam, prout Auctor noster facit, affingere, vix sanæ esse videtur mentis. Hoc jam adversariorum principio & fundamento convulso, multæ quoq; uno impetu corruunt ei quæ innituntur, & ex eo eductæ istic leguntur, illationes & traditiones. Ut quòd iniquè à Carolo & Ordinibus per vim (recusato aliàs homagio & solemni Regiorum insignium collatione) libertati suæ adeundi hereditario jure regni jam delati plane contrariam, adactus sit Rex Sigismundus juramento in inauguratione & scripto promittere, nullum à se receptæ Evangelicæ doctrinæ præjudicium ullo pacto inferendum, nec utendum sibi esse ullo in munere diversæ religionis hominum operâ. quæ nulli antea Regum dictæ, nec juramento unquam insertæ fuerint leges: ideoq; nec se iniquis, novitiis illis, & vi metuq; amittendi regno extortis pactis obligari jure potuisse. Quòd iidem involârint in peculiaria Regis jura Comitia indicendo & celebrando, leges in iis novas condendo, jurisdictionem sublatâ ad Regem provocatione exercendo. Quod, dum insuper habitis & contemtis Regis interdictis in eo instituto perservârint, Præfectos illius & ministros loco suo ac munere detruserint, Regi ipsi consiliis, dictis, factis, & armatâ manu restiterunt, juratæ fidei violatores fuerint ac rebelles, jureq; proin ut tales à

Rege haberi, tractari, coërceri potuerint. Quæ omnia longè absunt à vero. Namquod ad primum attinet, ex superioribus hîc repetendum est Gustavi I. Regis testamento, & hereditariâ unione (quæ omnium Ordinum assensu & jurejurando firmatæ vim & obligationem in Sueciâ semper habuere publicæ ac fundamentalis legis; & quibus præsens Regni status Regiæq; familiæ jus, dignitas, & potestas omnis unicè innituntur) omnes ejus posteros obligatos fuisse agnoscendi, colendi, & tuendi orthodoxam Augustanæ Confessionis, qualis tum in Regno vigebat, religionem; interdictumq; iis, ne quam aliam falsam, aut superstitiosam doctrinam inveherent, amplecterentúrve. Contra hanc Regni legem cùm nepos Gustavi Sigismundus, curâ & studio matris Catharinæ Jagellonicæ, Pontificiâ religione imbutus & innutritus fuerit, dubium non est, quin vi testamenti aviti inidoneus & indignus sit factus capessendo Regno. Quòd autem nihilonimus id ei attribuerint, detulerintq; Ordines, nec summo suo rejiciendi illius jure usi fuerint, benignæ eorum voluntati, & erga Gustavianam prosapiam propensioni; non ulli juris obligationi, adscribendum Sigismundus habet. Cæterùm, qui ei suæ, vetitæ licèt atq; improbatæ, religionis professionis professionem reliquerant integram; eandem veræ & receptæ doctrinæ sectandæ libertatem vindicare sibi rectè potuerunt Proceres Ordinesq; Sueciæ. Et cùm hac in re à Rege tam vehementer Romanensis imò Papisticæ, & Jesuiticæ Theologiæ addicto, in primo Regni ingressu Legati Papalis, nec non Jesuitarum, Monachorum, Pontificiorumq; hominum, Consiliariorum, aulicorum, militum numerosâ catervâ stipato, meritò sibi metuendum haberent: quidni ejus assecurationem petere, & inter alia pacisci nominatim potuere, nec contenti esse pristinâ Regii juramenti formulâ, quâ non satis eis cavebatur? Indultam enim simpliciter religioni libertatem non minùs de suâ, ut fecit, interpretatus Sigismundus, nec prohibitus ita fuisset admittere ea omnia, quæ postea non conservandæ & stabiliendæ solùm sed magis etiam promovendæ suæ sectæ vi ac fraudibus est aggressus. Ipse Auctor haud diffitetur superioribus seculis in electione Regum, quoties suspicione aliquâ ii laborarent, novis in eam rem legibus ac conditionibus latis præscriptisq;, Ordines sibi maturè cavisse. Hanc itaque

que nunquam sublatam aut remissam libertatem postea summâ flagitante necessitate in assumptione Sigismundi iidem rursum rectè usurpârunt vindicâruntq;. Quamvis nec tum primùm inventa & condita, sed diu antè in hereditariâ unione & Gustavi Regis testamento præscripta & injuncta fuerit lex illa, seu conditio Evangelicæ religionis non infringendæ. Quâ soluti Sigismundi antecessores minimè fuere, licèt non disertè ac speciatim ita ab eis exacta & promissa sit. Cujus rei necessitas nulla tum fuit, quippe eadem illis sacra & religionem cum subditis communiter colentibus, & tali animorum dissidio necdum exorto. Non est itaque, quòd primus ista promissione gravatus immeritò dicatur Sigismundus. Ad cæteræ eò meliùs dijudicanda tenendum est, id quod suprà itidem attigimus, Sigismundum Regem quarto post Regia accepta insignia mense sine Regni Ordinum assensu è Sueciâ in Poloniam fuisse digressum ; Reipubl. se absente administrandæ ordinationem idoneam minimè reliquisse. Quam verò è portu Elsnabben ad Carolum patruum misit gubernationis unà cum Senatoribus Regni suscipiendæ formulam, seu plenipotentiam ; eam imperfectam, inutilem, & vitiosam multis modis fuisse. Ut quæ non ritè in loco convenienti, & adhibito Caroli ac Senatorum omnium consilio & assensu confecta sed in navi & itinere externorum quorundam arbitrio fuerit compilata. In quâ ProRex, seu Gubernator designatus nullus. qui tamen in bene constitutâ republ. requiritur, & in Sueciâ antehac eo in casu, item in interregnis creari semper consuevit : ut inter alia testantur cùm unio regnante Margaretâ inita, & postea sub Erico renovata ; cujus tempore Dapifer Regni absente Rege pari quâ Rex præditus fuit potestate ; tum varia, qui id nomen & officium gessere, Torchilli Canuti, Matthiæ Chetelmundi, Engelberti, aliorumq; exempla. Imò æquali potestate Carolo adjuncti fuere Senatores. Præcipuis autem provinciis castrisq; nihilonimus summâ & absolutâ cum potestate sui antea præfecti Gubernatores, nullius præterquam Regis dicto audientes. Adhæc interdicta & ademta formulâ istâ Regni administratoribus Comitia sive conventus publicos celebrandi, statuta & leges condendi, antehac per absentiam Regis semper iis quæ competierat, facultas. Quâ sine publicæ rei & utilitati con-

 suli-

fuli rectè ut plurimum nequit. Cùm itaque tot vitiis scateret, Regisq; juramento, & juribus ac privilegiis Regni manifestò adversaretur illa Sigismundi formula (ad quam proin acceptandam obligari & cogi imperiosè nullo modo potuere) Reipubl. autem necessitas certam & idoneam administrandi rationem omnino, idq; maturè, efflagitaret; reditûs porrò Sigismundi longinqua, imò dubia planè esset spes, eò quòd in Poloniâ per totam vitam mansurum se Senatoribus illius & Ordinibus promisisset: Senatores Regni Sueciæ præcipui publicæ saluti quamprimum consulendum esse rati, crebris hujus ergò literis, nunciis, ac precibus Carolum evocârunt. Ejus sociatâ operâ & consilio, extremâ necessitate urgente ad avertenda imminentia pericula, de quibus, & singulis deliberationis capitibus per quendam suorum nomine Artziovvsky maturè præmonitus & edoctus Rex fuit, Comitia indicta sunt Sudercopiæ, in iisq;, cùm ab interpellato Rege nulla impetrari potuisset gravaminum emendatio, unanimi Senatorum, Procerum & Ordinum omnium voluntate decretum; ante omnia ut data Regi fides & obedientia religiosè servaretur; verùm exequendo Regis promisso ac juramento, omnia Pontificiorum conventicula & sacrorum exercitia tollerentur, Sacerdotes & concionatores è regno emitterentur. nulli à receptâ religione alieni muneribus Regni ullis fungerentur; tolerarentur tamen si quieti forent. Ut una tantùm Augustanæ Confessionis religio, prout extremis Gustavi ac primis Joannis Regis temporibus obtinuerat, in Upsaliensi Synodo nuper sancita, & Regis juramento confirmata fuerat, ubiq; in Sueciâ locum haberet, nec ullius alterius doctrinæ publica professio admitteretur, nisi in Regiæ aulæ sacello, cùm Rex in Regno fuerit constitutus. Carolus Dux ut Præsidem ac Gubernatorem Regni per Regis absentiam porrò ageret: Officia Regni ab eo cum Collegii Senatorii & primariorum Ordinum, quorum interest, consilio & assensu postulante necessitate idoneis & indigenis conferrentur; permissa tamen absenti Regi ex tribus ablatis Candidatis unum eligendi facultate. Lites & causæ omnes in Sueciâ solùm ut terminarentur ex patrio jure ac legibus. Deniq; addita clausula, ut ea omnia inviolatè servarentur, & adversus quoscunq; communi ope ac consilio propugnarentur; refractarii pro turbulentis & abscis-

ſis Regni membris reputarentur. Hæc fuere illius conventûs, Sigismundo tantopere inviſi, in Arbogenſibus dein Comitiis repetita & denuo ſancita capita; non nunc primùm ita conſtituta, ſed jam antè conventa iterum firmata ſolùm & executioni demandata; juramento Regis, Regniq; juribus omni ex parte conſentanea; ut adeo horum executioni potiùs, quam abſente Rege perficere licuit, quàm Suderopenſis & Arbogenſis conventûs ac conſtitutionis auctoritati ea omnia tribuenda fuerint. Semper enim, ut aliquoties dixi, Sueciæ Ordinibus, & qui Regis vice funguntur abſente Rege in utilitatem Reipubl. & ubi opus foret, conventus indicendi & cogendi, leges, ſtatutaq; condendi & exequendi jus fuit, nullis præciſum legibus, imò crebrò, præſertim ſub Erico XIII. Chriſtiano I. & Joanne Regibus, imò paulò ante Upsalienſis celebratione Synodi uſurpatum vindicatumq;. Nec ea Ordinum poteſtas, ſi in emolumentum reipubl. ad concordiam religionis, adminiſtrationem juris & juſtitiæ ἀταξία abolitâ ſanciendam, deniq; Regis non oppugnationem ſed propugnationem ita, ut iſtîc factum, uſurpetur; quicquam imminuit, imò firmat Regum jura ac dignitatem. Quibus præſentibus etiam hi convenire, & de publicis negotiis deliberare pro ſuo jure, nec id in malam accipere partem publicæ ſalutis & tranquillitatis amantes Reges potuiſset. Ita in Germaniâ nil eſt novi convenire inter ſe Imperii Ordines non abſente etiam, & invito licèt Imperatore. Idem cùm alibi, tum in Poloniâ ſæpius factum eſse legimus, & quidem circa idem tempus A. cIↄ Iↄ xcv. Toruniæ ab Evangelicis Proceribus ac provinciis, item A. cIↄ Iↄ c vI. à Rocoſsanis, invito & prohibente Sigiſmundo intra Regnum conſtituto. Ibidem abſente Rege Archiepiſcopum Gnesnenſem comitia convocandi & SCta definiendi habere conſtat poteſtatem. Cæterùm cùm leges, ut dixi, in Comitiis Sudercopenſibus non tam novas & prioribus contrarias tulerint, quàm veteres & conſtitutas in uſum revocârint Carolus, Sueciciæq; Status: tantò minùs id in dubium vocari & improbari à Sigismundo ejus rei præmonito potuit. Quibus Svecici Regni ſtatus propiùs eſt cognitus, haud ignorant, hodie etiamnum Rege præſente acta iſtîc, conſilia, ſeu decreta Comitiorum ſolâ expreſsâ Ordinum (quos inter non Senatores modò, Proceres, Nobiles, Episcopi, ac Civitates, ſed ruſtici etiam cenſentur, ac in ſuâ quivis claſse curiatim ſententias ferunt) non Regis, niſi tacita, auctoritate expediri & promulgari. Quanta

vix

vix alibi, certè non in Poloniâ, viget libertas, ut proin falsò & inscitè hæc, & alia merè juris Regii esse scripserit Auctor: quæ nec regi in Sueciâ præsenti sine Ordinum consilio & assensu attingere, nedum decidere, licet, interdictâ Gustavi I. quoque testamento ejus rei potestate. Cujus verba hæc sunt: *Dilecti filii nostri omnes, non solùm ille, qui cum suâ progenie nobis in regali Throno subrogatur, sed etiam reliqui filii nostri charissimi cum suis legitimis successoribus neq; per se, aut cum peculiaribus suis Consiliariis, famulis, & subditis molientur, tractabunt, aut decident ea negotia, quibus universi Regni felicitas & honos innituntur, bello, induciis, fœdere, aut aliis mediis Reipublicæ magni momenti negotia expediendo, nisi hoc fiat omnium eorum, & Ordinum Regni primariorum consilio & assensu.*] Officiorum quoque & munerum collatio per absentiam Regis semper lege quadam competiit vicariis ejus, seu pro Regi, quo antiquitus munere absente Rege, ut dixi, functus est Regni Dapifer: prout testantur expressè leges & constitutiones Regni, ac Regum diversorum privilegia, tum trium borealium Regnorum unio. Imò jure Suecico *c. 1. de judic.* expressìm Regi absenti judicem constituere provincialem interdictum legitur; nedum ut officia alicui pro lubitu conferre graviora tum ei liceat. Quid? quod ne in Regno quidem constitutus Rex immediatè munera Regni digniora nisi ubi in Senatum aliquis cooptandus, & in aliis majoribus officiis uni ex tribus provincialium suffragio & commendatione suffultis elargiri potest. Similiter ne causæ, lites, & controversiæ Ordinum & incolarum Sueciæ ex eo regno ad peregrinum & incompetens forum, seu ad Poloniæ tribunal, manifestâ cum majestatis Suecicæ Reipublicæ detractione traherentur, aut à tam longè dissito Rege, nullo Suecici juris consulto homine ac judice instructo, peregrè tantis cum litigantium sumptibus ac molestiis, probationum difficultatibus, & protelationibus litium, jura, leges, responsa, & decisio peterentur; sed in Sueciâ solùm, ceu loco contractûs & delicti, per habiles & competentes judices in vicem Regis secundùm jura Suecica disceptarentur, inhibitâ eo usque, quoad abesset, ad Regem appellatione, non relatione: nihil continuit novi & iniqui, & quod non multis antè seculis hoc in casu apud Suecos, aliasque peræque gentes fuerit observatum, legibusq; Regni cautum. Veritatem & evidentiam hujus argumenti ab usu tot seculorum ducti cum infringere non posset Auctor Poloniæ dissertationis,

onis, nec inficiari conventus fortè publicos indicere Gubernatores five præfides Regni, Duces exercituum; & alia quædam in abſentiâ, aut incertitudine Regum conſtituere Ordines Sueciæ certas ob cauſas antehac jure meritoque potuiſſe: vim tamen ejus ita elidendam putavit, ut mutato poſtea per hereditariam ſuccesſionem Regni, ſuæque libertatis ſtatu &, Sigismundi temporibus minimè amplius id eis licuiſſe, neque exinde argumentum duci poſſe contendat. Verùm nos quod pluribus in locis firmiter ſuprà demonſtravimus, conſtanter tenemus, in nullo penitus, niſi eligendi Regis facultate, mutatum eſſe Suecanæ Reipublicæ ſtatum; nec ulla alia jura, inſtituta, & privilegia veteris ævi, ſive expreſſè, ſive tacitè abrogata fuiſſe. Quando itaque in Sudercopenſi conventu ea omnia denuo Carolus Gubernator & Ordines ſtatuerunt & executi ſunt, minimè Regis jura ac poteſtatem injuſtè invaſerunt imminueruntque: ſed quæ ex privilegiis diuturno uſu ac præſcriptione, ad hæc Regis juramento ac promisſis ſua ac propria erant, juſtè ſibi vindicarunt. Rex Sigismundus contrà dum ea illis eripere, & ad ſe transferre molitus eſt, verè in alienam meſſem falcem miſit. Quòd porrò hac in re literis, diplomatibus, jusſis, & edictis Regiis, legibus & jurijurando ejus contrariis, adeoque apertæ nullitatis, non obtemperârint: quod jus ſuum auferri ſibi pasſi non ſint, præſertim Carolus quòd gubernationem Regni injuriis & criminationibus Sigismundi commotus, aliquoties à ſe abdicatum, poſt Sudercopenſia inprimis Comitia, non tam à Rege, quàm ordinibus Regni, (qui eam renunciationem omnibus modis deprecabantur, nec permittere volebant) delatam rurſum in Comitiis Arbogenſibus reſumſerit, retinueritque: quòd redituro Regi, quamdiu pacifici ejus adventûs, amicique animi ab injuriâ & vi alieni certior non fuit; claſſem mittere obviam, ſecurumque regni ingreſſum & in eo commorationem noluerit pollicere: Quod vim & arma intentandi Regi ejus adjutoribus ad arcendam à ſe injuriam armatâ itidem manu occurrerint, vitio illis verti non poteſt: Siquidem non abſoluta, ſed legibus, juramento, & pacto circumſcripta; non quidvis prò arbitrio, ſed æqua, pia, & juſta imperandi Regi in Suecia fuit poteſtas. In qua Regibus hoc ſolum licet, quod honeſtum eſt; eaque poſſunt, quæ jure poſſunt. Viciſſim ſubditorum fides & obedientia non ad omnia ſerviliter, neq;

ad illa extenditur, quæ nominatim legibus & pactis excepta & vetita Regi fuere. Quocirca nec pro rebellibus reputari, & ceu tales haberi, proclamari, oppugnari, puniri potuere, qui Regi in jura non sua involanti, & qui eatenus imperium nullum habuit, vim justam opposuerunt. Quin contrà potiùs Sigismundus ipse, dum non civilem modò, sed religionis quoq; (quæ extra finem & objectum posita est Politices, adeoq; Regis aut Principis ullius imperio non subjacet) libertatem Suecis ereptum & imminutum ivit, & cùm fortunis eorum corporibusq; , tum quod solius Dei est, conscientiis dominari per vim, præter jus & antiquas Regni leges voluit & aggressus est, à tyrannide ac maleficio excusari nullo modo potest. Injustè certè & absurdè à parte Regis, majestatis, auctoritatis, ac jurium suorum prætenditur defensio, quæ nulla ei ; ritè autem Carolo & Ordinibus pro suâ libertate competebat. Conatus quidem est Auctor lectori persuadere, quasi minimè id consiliis agitârit, aut factis tentârit Sigismundus, ut Pontificiæ Sueciam subderet religionis, aut civilis servitutis jugo ; quod à malignis conjectoribus & somniatoribus falsò sit præsumtum confictum, & in pejus exaggeratum. Verum enim vero res omnis evidentior est, quàm ut excusari, nedum negari possit. Quid enim sibi voluit tot Jesuitarum (qui harum rerum artifices sunt & machinatores assidui) Monachorum, Presbyterorum, imò Oratoris Pontificii Malæ Spinæ sub primam regiminis aditionem in Sueciam inductio ? Quid denegata longo tempore Statibus suæ ubiq; retinendæ religionis inter alia securitas ? Quid tentata per Nuncium Papalem Statuum persuasio, ne juramento & pacto assecuratorio Regem gravari vellent ; diadematis item solenni ritu Regi imponendi contra majorum instituta ac Regni leges præ Upsaliensi Archiepiscopo ambitus honor ? Aut quid magis obtinendo fini ac scopo suo efficere & præstare Sigismundus in initio Regni potuit, quàm ut inductos honesto titulo Jesuitas & sacerdotes Pontificios in metropoli Regni, & vicinis quibusdam locis collocaret ; concionum & sacrorum per eos exercitio, libellis item in vulgus sparsis, & affectatâ juventutis institutione, præparandos paullatim & conciliandos ei doctrinæ animos hominum, præsertim minùs peritorum, curaret ? Eorum qui huic sectæ apertè dediti jam erant, aut occultè favebant, Pro-

cerum, ut Erici Brahei, Sparrii, aliorumq; affectus & ftudia delatis amplifsimis muneribus & dignitatibus firmiter fibi devinciret? Plura quò minùs tentârit, peregeritq;, non prolixa Regi voluntas, fed occafio & facultas defuit, temporumq; prohibuit injuria. Certè qui fimul nôrit, quàm deditus & addictus toto vitæ tempore Papifticæ Theologiæ, & Jefuiticæ focietati fuerit Sigismundum, quàm morigerum eis fe & obfequentem in omnibus præbuerit; quantopere diverfas à Romanenfi religiones (quarum libertatem cultoribus juratò promiferat) in ipsâ quoq; Poloniâ, & Borufsiâ præcipuè, fuerit infectatus, & exftirpare publici prohibitione cultûs, & templorum ereptione ftuduerit; quantos idcirco & quot concitârit motus & turbas periculofifsimas. Cui, inquam, præterea hæc ex Polonorum annalibus ignota non erunt; nunquam induci poterit, ut credat aliam erga Suecos mentem & voluntatem Sigismundi fuifse. Monarchicum ejusdem ingenium & affectatam dominationem fatis arguunt ac produnt eorum, qui monarchiam aut tyrannidem moliuntur, propriæ, veris Regibus indignæ & infuetæ artes. Ut quòd tuendæ Optimatum libertatis petitam toties afsecurationem largè quidem, ambiguis haud raró verbis promiferit; reapfe eludere ac fubterfugere fit conatus. Quòd prætextu turbarum ac periculorum in Poloniâ fubortorum; revera nullâ talî adactus necefsitate; brevi poft inaugurationem temporis intervallo è Sueciâ, nullo idoneo regimine firmatâ, imò eâ, quam reliquerat, gubernationis formâ penitus turbatâ, ac magis magisq; turbandâ, intempeftivè excefserit. Neq; enim ignorabat, vel ignorare poterat, nunquam inter Carolum patruum, Principem Regni hereditarium, & quos pari huic poteftate adjunxerat, dignitatis inani tantùm prærogativâ ei relictâ, de adminiftrandâ Republ. conventurum, fed alterum alterius confiliis & conatibus perpetuò intercefsurum fore. Nec verò confentientes etiam eos ullam momenti alicujus rem, & quæ obligationis haberet vim, effecturos fciebat, conventus Ordinum cogendi, legesq; condendi novas poteftate deftitutos. Quam fibi uni fervârat, adeoq; litium & controverfiarum graviorum omnium, de quibus inter Adminiftratores convenire non poterat, ideoq; ad Regem necefsariò

referendum erat pro arbitrio suo dijudicandarum facultatem. Statuta & leges quasvis, sicubi minus placuissent, novitatis attributo epitheto facilè, prout effectu etiam declaravit, rejecturus. Adhæc non in omnibus quidem, ne apertè nimis pateret fraus, sed præcipuis ac limitaneis Sueciæ Provinciis, Smalandiâ, Gothiâ utraque, Finlandiâ, & Esthoniâ, Præsides, seu Gubernatores cum summâ, suo tantùm imperio obnoxiâ, potestate constituerat, ut iis in terris inanem & ludificatoriam redderet supremam & vicariam Gubernatoribus Regni attributam auctoritatem. Quid verò tandem ludere homines ac subsannare est, si hoc non est? Cæterùm præterea appellationis beneficio omnes Regni Sueciæ causas ac lites ad tribunal in Poloniâ suum pertrahere est conatus, & ut quis illuc se de Caroli & Ordinum Regni sententiâ aut facto aliquo, immeritò licèt, conquestum contulit, benignè statim veniam, mandatis & interdictis Regiis injustissimæ quantumvis causæ suppetías nactus fuit, tutelamque invenit paratam. re cum Præside & Administratoribus ne quidem communicatâ, nedum per eos cognitâ & executâ. Quibus molitionibus quis non videt hoc unicè intendisse Sigismundum, ut translatis ad se præcipuis majestatis juribus omnium in Sueciâ rerum moderator & arbiter foret, etiam absens; quod ne præsenti quidem per leges licuisset: item ut in tantâ Reipubl. ἀταξίᾳ & ἀναρχίᾳ turbis, factionibus, odiis, dissidiis & seditionibus intestinis incolas, Ordines, & provincias involutas lento collideret duello, & vel per suos spectator ipse cæteros opprimeret, vel accisis per mutuas clades utrorumq; viribus; imbecilles & fractos integer ipse cum illatis copiis facili negotio debellaret, omnemque ac plenam ita occuparet majestatem. Quod quidem, quantum in se fuit egregiè effectum dedit. Cùm enim dolus minùs successisset, & maturè nimis detectus fuisset, vulpinâ exutâ pelle leoninam induit: missâ in Sueciam legatione imminuta nefariè decreto Sudercopensi Majestatis suæ, jura graviter questus, & ni ei renunciarent, pænas & vindictam severè interminatus; Carolo præsertim ProRegi, variis criminationibus onærato, quasi is religionem statumque Reipubl. immutârit Regnum pessimè administrârit, ea quæ Regis erant propria exercuerit, auctoritatem & potentiam omnem detrahere conatus. His quoque frustra tentatis, suarum partium sectatores, quos tectè hucusq; foverat,

rat,

rat, é latebris undiq; evocavit, produxit, in unum coëgit, arma induere, iisq; se ac majestatem suam contra invasores propugnare jussit. Verùm ubi sic quoq; succumbentibus illis voto minùs potitus esset, tandem opportunè ipse cum instructo exercitu & classe laborantibus suis suppetias latum ivit, labascentes eorum animos ac vires restituit. Et cùm acie superiorem evasurum se omnino putaret, nullâ adduci ratione potuit, ut cum adversariis in Regno legibus, jure & judicio potiùs, quàm vi, armis & bello experiretur, controversiasq; disceptaret, aut ut quicquam derogari pateretur Regiæ & Monarchicæ suæ, quam sibi arrogabat, verbisq; crepabat, Majestati. Ex quibus omnibus obscurum profectò esse nequit, qui fuerit sensus armorum ejus, quæ ejus mens, consilia, ardor animi, quid cupierit, quid intenderit Sigismundus. Quod verò Polonus scriptor in libello isto Carolum ubiq; accusat & insectatur, quasi is cuncta ad libidinem gesserit, Regni administrationem spontè involârit, & exclusis Senatoribus in se solum transferre, Regiam auctoritatem & potestatem labefactare & exstinguere, suam constituere, turbis omnia involvere, populi à Rege animos abalienare studuerit perfeceritq; : acta & decreta Comitiorum omnia suâ solius & suæ factionis auctoritate concinnârit, promulgarit, executus sit, imaginario adhibito sanctorum Ordinumq; consensu, qui partim non intervenerit, partim fraudibus, vi, terrore, & minis in suum emolumentum fuerit exortus: Quodq; iis, & occupatæ classis, armamentarii, ærarii, arcium, provinciarumq; præsidiis instructus Regi Regnum (cujus in se devolvendi ambitione semper jam temporibus Joannis Regis arserat) eripuerit. Ea omnia nullis idoneis probationibus nixa meræ sunt calumniæ, & falsæ criminationes ex affectu & corrupto judicio profectæ: quas diluere pluribus hîc necesse non est, cùm per ea, quæ antè commemoravimus, & instrumenta literarum ac Comitiorum publica manifestæ falsitatis convincantur. Ineptè præterea & malitiosè istîc Carolo exprobrantur insidiarum Joanni Regi intentarum, conspirationis cum Mornæo & Kursilio militum præfectis initæ & Revaliæ occupandæ conatus. Quorum omnium ipse commentor fatetur minimè convictum esse Carolum, nihilq; magis eum negasse. Quomodo itaq; damnari, aut veniam iis nominibus petere potuerit? Sanè si tam ardenter & fraudulenter, ut Polonorum quorundam est su-

 spicio,

ſpicio, regnum Carolus affectâſset, jamdudum & ſtatim poſt primum Sigismundi è Sueciâ diſceſsum, vehementer abalienatis ab eo ob diffidentiam & admiſsa jam tum popularium animis, acquirere ſibi facillimè potuiſset. Nec opus habuiſset tot cum ærumnis, injuriis, moleſtiis, ac periculis poſtea longo tempore conflictari, & extrema quæq; experiri : Multò minùs profligatis jam ex tota Sueciâ Sigismundi ſectatoribus delatum toties ab Ordinibus ſceptrum per multos annos recuſare. Ipſe Carolus & literis ad Regem ſuis, & coram ejus Legatis A. cIↄ Iↄ xcvi. apertè non ſemel eſt profeſsus, ſæpius id ſibi oblatum eſse, & porrò offerri ab Ordinibus poſse, ſi Rex jusjurandum ſuum & jura & Regni, quo cœpiſſet modo, transgredi pergeret. Quibus notitia & uſus Caroli fuit, omnes ſatis noverunt, eum minimè alienarum rerum appetentem & rapacem fuiſſe. Atq; ita de eo etiam ii, qui alioqui minùs æqui, ſemper exiſtimârunt. Sanè Jacobus Typotius, qui per motus illos in Sueciâ degit, & poſtea in aulâ Cæſareâ ac Comitatu Hiſpanici Legati deceſsit, homo à Proteſtantium religione alienus, ſic de Carolo, quî cum familiarisſimè vixerat, in relatione ſcripſit, ut eum ab omni invadendi alieni cupiditate maximè abhorruiſſe affirmârit : Verùm, dùm efferveſcentis in ſe religionis æſtu rapitur, ac proprio periculo & neceſsitate coactum tandem ad Regium faſtigium præter voluntatem ab Ordinibus Regni evectum. Cujus viri incorruptum judicium operi hiſtoriarum ſuo totidem verbis inſeruit Vir Illuſtris Jacobus Auguſtus Thua-
lib. CXXXI. nus. Præterea conſtat oblatam Regiam ſibi dignitatem Carolum in fratrem Sigismundi Joannem, pernicialium fratris conſiliorum minimè conſcium, nec ſocium malefactorum, proximo cognationis jure transferre omnibus modis ſtuduiſſe : Hunc verò honorem à Carolo delatum, & impar humeris onus iſto rerum ſtatu à ſe deprecatum, ultroq; ſe illud ſive decus, ſive onus Carolo deferre oratione coram ordinibus publicè habitâ teſtatum fuiſſe. idemq; tribus interjectis annis cIↄ Iↄc vii. cùm decimum nonum ætatis annum attigiſset (quousq; Regio, ut moris eſt, cingi diademate Carolus diſtulit) denuo repetiiſse, ſeq; de cætero in Caroli patrui & Regni ordinum poteſtate fore declarâſse, nec Sigismundi unquam conſiliis participaturum jurejurando interpoſito religiosè promiſiſse. Ut

adeo

adeo de libero ejus & spontaneo consensu dubitari non queat ; & vanis tantùm conjecturis, malisq; suspicionibus nitatur, quod Polonicæ dissertationis auctor scribit, non esse præsumendum jure ad regnum potiore suo sponte ita ad ludibrium ac servitutem alterius cessisse Joannem : verùm instinctu, persuasione, vi & minis Caroli patrui tutoris, in rem suam auctoris, id esse factum impubere adhuc eo existente ; ab hoc verò præscriptam, quam coram Ordinibus in Comitiis Norcopensibus recitârit, cessionis formulam. Quæ quidem longè sunt falsissima. Quod si pravis hujusmodi suspicionibus indulgere satis esset, iisq; rei gestæ veritas elidi posset; nemo ferè ullam in judicio causam probaturus & obtenturus foret. Non est itaq; quod amissi Regni causam alterius ullius culpæ operosè attribuat auctor, sed solius Sigismundi superstitioni Jesuiticæ, obfirmatæ contumaciæ, violentiæ & pollutæ fidei eam asscribendam habet; qui contra Avi voluntatem, & in Comitiis Regni promulgatas leges, religionem mutare conatus est, libertates ac jura Regni, statumq; labefactavit & convellit, promissis juratisq; pactis stare noluit, & imprudentibus Jesuitarum ac Machiavellistarum consiliis temere est obsecutus. Improbat idem scriptor ex vindicatoribus Suecicæ libertatis, & Gubernatoribus Regni temporibus Erici Pomerani, Engelberti acta, eorumq; aliqua dicit illegitima fuisse, vel dubia, vel ambigui juris, ut qui privatus per minas & vim coëgerit aliquando Senatum, trucidârit Proceres, & alia præter fidem datam ac non legitimo more egerit. Cujus proinde exemplo & factis consimilibus niti non potuerit Carolus. Verùm principium, ut Logici vocant, ita petit auctor. Quando enim miserè oppressos avaritiâ & crudelitate Præfectorum Danicorum Dalacarlos, aliosq; Suæciæ populos, ad dejiciendos eos concitavit Engelbertus ; vindicandæ armis, cùm aliæ nil proficerent rationes, libertatis ducem se iis privatus præbuit ; & strenuè feliciterq; vi cum excidio, damno & dedecore hostium perfecit : nil aliud egit nisi quòd Brutus, Thrasybulus aliiq; tyrannidis eversores, olim fecere, & quod postea in Sueciâ Sturii, ac Gustavus I. itidem magnâ cum laude repetiere. Quos proin eodem nomine in crimen suo more vocare ridiculè potuisset Commentator. Idem operosè, sed frustrà defendit causam Senatorum Regni illorum, qui cùm injuriarum nomine ob falsos apud Regem Joannem delationes post ejus mortem in gratiam cum offenso Carolo rediissent, ad Regni

ad-

administrationem & gubernationem eum invitâssent & perduxissent, suoq; consilio & assensu Sudercopense decretum sponte firmâssent, sancivissentq; ; paullò post in gratiamRegis ac veteri ergaCarolum livore ab eo defecere,illiusq; partibus & factionibus toti se applicuere. QuosOptimatum Sudercopensi constitutioni adhærentium,& periculi minimè tamen intentati metu à patriâ ad Regem profugos, inde cum eo reversos & post cladem Lincopensem Carolo Duci traditos ut legibus cum iis ac judicio experiretur, hic latâ à delegatis Ordinum, & ab universisStatibus confirmatâ inComitiis Lincopensibus A.clↄ Iↄc. capitali sententiâ,ceu hostes patriæ ac rebelles,perjurii & perduellionis reos, omniumq; ferè discordiarum, machinationum, ac turbarum in Regno, nec non susceptæ à Rege bellicæ in Sueciam expeditionis auctores,suiq; delatores, convictos & damnatos capitis supplicio affecerat. Quod injustè & per vim factum esse Auctor contendit, propterea quòdCarolus promisisset pactisLincopianis,corpori fortunísve eorum non nocitum iri; dein quod non adhibitis, ut convenerat, arbitris per suos sibiq; obnoxios judices eam sententiam ferendam curârit. Cùm tamen promissionis illa, ceu quævis salvi conductûs formula,non simpliciter, sed tacitâ hac cum conditione intelligenda omnino fuerit, si innocentes in judicio deprehenderentur. Aliàs inanes & supervacanea fuisset eorundem judicio sistendorum, causæque ex legibus examinandæ & decidendæ à Sigismundo ipso indulta potestas, si rei reperti vitâ aut fortunis mulctari pro merito non potuissent debuisséntve. Jam vero ex legibusSuecicis *c. 8. & 9. tit. de crim. cap. c. 9. de Regal.* & clausulâ decreto Sudercopensi ab ipsismet approbato appositâ perduellionis convicti, capitisq; damnati sunt. Quòd arbitri,quos Sigismundus adhibiturus erat, non adfuerint; ejus culpâ & negligentiâ factum fuit, qui interpellatus illis evocandis supersedit. Adfuere tamen I. A. Holsatiæ Ducis Legati, non quidem ut controversiarum judices, sed accusationum testes,auditores,& conciliatores. Quâ solùm,non majori potestate eos præditos futuros,ipse Sigismundus per literas Carolo significârat, mentemq; suam declarârat, veritatis inquisitione & supremâ sententiâ in Regno sibi reservatâ. quæ facultas absente & negligente eo Ordinibus & ProRegi cessit. Ut adeo hac in re nihil fecerint Carolus & status præter Sigismundi mentem.

Nec

Nec verò necesse habuerunt in vicem Judicis arbitros capere, aut si ita eos cepissent, aliter quàm secundùm leges Suecicas (quibus, ut regulâ, Judicis illîc officium adstringitur) & ut ab Ordinibus factum est, judicare hi potuissent. Militarem in Sueciam Regis Sigismundi expeditionem ita frivolè excusat Auctor, satellitio se tum honoris causâ, tum ne Caroli & sequacium injuriis expositus & obnoxius foret, munire necessum omnino Sigismundum habuisse. Quasi verò ad satellitium corporisq; custodiam opus habuerit tot militum millibus, iisq; peregrinis, nec sine armis committere se potuerit fidei & benevolentiæ Ordinum, seu subditorum, omnem obedientiam & reverentiam prolixè verbis factisq; ei deferentium. quod Rex bonus, civibus suis non diffidens: facere haud recusârit, & verò Sigismundus ipse ad Lincopiam prælio victus postea facere ad breve tempus ex parte est coactus. Porrò ut Lincopensis transactionis post stragem à Carolo illatam initæ obligatione Sigismundum exsolvat scriptor Polonus, his utitur rationibus. Quòd per injuriam, vim, & metum, qui in constantem virum cadere potuerit, ad iniquas, damnosas, & Regiâ Majestate indignas conditiones à Carolo patruo, subdito & rebelle, Rex fuerit compulsus, ut qui constrictus evadere illinc non potuerit, nisi eas oblatas acceptaret. Ad quæ respondeo Sigismundum nullam habuisse graviter ita sibi à Carolò metuendi causam, ut qui summâ post victoriem moderatione & humanitate erga eum fuerit usus, sponte ad eum accesserit ipse, omnemq; illi exhibuerit honorem & cultum; adhæc majore exercitûs sui parte salvâ adhuc existente. Quod si quis metus victi à victore fuit, is minimè fuit injustus, nec ad rescindenda isto pacta idoneus, quod superiùs est ostensum. Consimiliter suprà demonstravi Carolum, ejusq; sectatores justè obstitisse Regi, adeoq; non fuisse rebelles, quo sensu Auctor id vocabulum accepit. Nec quòd subditi hi fuerint; & quidem hereditarii, adempta propterea omnis eis potestas fuit justâ & gravi de causâ armis impetendi Regem, seq; defendendi, aut inhabiles fuere transactionis & pacis cum eo pangendæ. Fuerunt enim non mancipia Regiæ libidinis, sed liberi homines; Carolus præsertim Princeps Regni hereditarius, & Ordines; certis conditionibus ac justo solùm κατὰ νόμον Regis imperio subditi & obstricti. Quibus jus belli in Regem suum partem duntaxat imperii habentem pro eâ parte, quæ

ipſius non fuit, & hoſtili animo adverſus ſe manifeſtè graſsantem, competere omnino potuit. Ideoq; hoc eorum factum & cauſa cum Independentium, ut vocantur, Anglicanorum diſsimili planè exemplo malè & ineptè ab Auctore confertur. Putidum quoq; verè, & ridiculum eſt, quod ſcribit, non veniſse Sigismundum ad Carolum, vel alium quempiam quiescentem, fidelem, ac morigerum opprimendum, multò minùs ad patriam (cujus partes non egerit Carolus) bello impetendam ſed ad ſuam tantùm ſecuritatem ſtabiliendam. Habuiſse militem ex ſubditis ſuis, & in amico, non hoſtili, Poloniæ regno collectum; quoq; nulli planè vim intulerit ullam. Carolum verò limites inculpatæ tutelæ exceſsiſse, dum Regem quieſcentem prior oppugnârit, refugientem perſecutus ſit, & in eas leges adegerit, per quas regno eum ſpoliaret. Quibus ineptis aſsertionibus refellendis momentum temporis impendere piget. Conditiones porrò pactis Lincopenſibus conventæ minimè fuere iniquæ. Ut de ſingulis id ſpeciatim oſtendam: nihil in ſe iniqui habuit ἀμνηστία & offenſionum venia; quæ in gravioribus longè cauſis, diſcordiis, & admiſsis, ſæpe interpoſita eſt, & adhiberi poteſt. nihil, militis, peregrini præſertim, exauctoratio, omni fidæ paci neceſsaria ex parte & ſolennis. Non injuſta itidem fuit Senatorum, qui belli & turbarum auctores, faces, & incentores præcipui fuerant, traditio ad hoc, ut jure legibusq; cum eis ageretur. Similiter ut Rex conſueto & mediocri ſatellitio ſtipatus Stocholmiam veniret; ut Comitia Ordinum indiceret ac haberet; ex eorumq; & arbitrorum ſententiâ cauſas & lites cum ſubditis ſuas, aut horum inter ſe, dijudicari permitteret, interibi verò omnia in præſenti ſtatu manerent, nec quicquam novaretur; ut gubernandi Regni rationem ad jurisjurandi, cautionis in inauguratione præſtitæ legumq; Suecicarum præſcriptum revocaret; nullâ cum injuſtitiâ fuere conjuncta, nec aliter his in caſibus agere Sueciæ quicunq; Rex potuit, aut potuiſset, etiamſi nunquam diſcordiæ illæ eveniſsent. Clauſula deniq; adjecta, ut non implenti bonâ fide illas conditiones reſiſtendi Ordinibus facultas foret, nec iniqua, nec nova fuit, quippe paullò antè in aſsecuratione Caroli à Rege adhibita. Quòd verò iſti, quam ſibi finxit, & imperiosè in vanum arrogabit, majeſtati, ignominioſa,

miniosa, damnosa, & intolerabilia ea omnia putârit, jactâritq; Sigismundus, ad rem minimè interest, nec Caroli Ordinumq; juri hilum detrahere potuit. Quàm malè itaq; & injustè Rex observationem pactorum istorum neglexerit, & ex Regno se subduxerit statim, evidenter hinc patet. Nam quòd Auctor porrò discessum illum variis nominibus excusat, quasi omni præsidio militis ac Senatorum nudatus non potuerit Stockholmiam ad Comitia (in quibus cuncta ad nutum Caroli processura fuerint & ubi ludibrio Rex esset futurus sine ullâ auctoritate & potestate, Carolo in omnibus obnoxius) venire, adeoq; fidei & potestati infesti patrui, eiq; addictorum & obnoxiorum Ordinum, ob metum & memoriam priorum, se cum honoris ac vitæ periculo committere. Sed necessitate & injuriis Caroli compulsus fuerit præsentissimo discrimini & exitio fugâ subtrahere se, quanquam invitus, & non animo deserendi Regni: ad quod præterea adversa eum coëgerit tempestas. Hæc omnia quàm falsò dicantur, suspicionibusq; futiliter præsumantur, inde elucet, quòd Sigismundum Regem cum suis cùm occidione interimere iratus & tanto fortunæ successui indulgens victor ad Lincopiam facilè, ac sine probro potuisset, non modò incolumem servârit, sed benignè etiam ac honorificè habuerit: Carolo ultro ad colloquium ejus descendente, seq; fidei ejus & potestati committente; Arcem Steceburgensem, omniaq; in eâ, & alibi amissa optimâ fide Regi restituente; adhæc præter redhibitas Regiæ classis suas ei ac Suecicas naves, quibus Stockholmiam honorificenter veheretur, attribuente. Ubi ut securè agere posset, omnisq; vis ab eo tribunali abesset, copias inde longè reductas exauctorare constituerat. Hæc cùm negare haud potuerit Scriptor Polonus, impudentiâ tamen an malitiâ incertum majore âsserere haud veretur, non animum quidem perimendi Regis Carolo Lincopiæ statim, sed facultatem partim, partim juris speciem, auctoritatem ac prætextum aliquem honestum defuisse: quapropter satis tunc habuerit Regem pactis extortis Lincopensibus in suam quasi redactum, magisq; pro lubitu redigendum potestatem, majori ejus rei opportunitati Stocholmiæ (ubi eadem rerum facies ac potestas, quæ Lincopiæ, reditura erat) reservare. Vah audacissimum ac suspicacissimum calumniatorem!

Imò poteſtas & auctoritas Sigismundo illic in Comitiis & Regna & futura erat, quæ Regi ex legibus competit, & quâ hodie adhuc gaudent. Non ex affectu, & voluntate cujusquam, ſed legum, omni gratiâ & odio vacantium, præſcripto negotia tractanda erant & componenda; nec defuturum tuendo corpori ſuo decens ac conſuetum Regi ſatellitium. Ut proin vanus plane & injuſtus fuerit ille Sigismundi metus, quem verbis tantopere ac fictis rationibus frivolis exaggerare ſtuduit Auctor. Et quòd poſt initam pacem atq; ἀμνηστίαν, poſt tot luculenta benevolentiæ, obſequii, ac reverentiæ ſingularis à patruo, Ordinibus, civibus ac popularibus ſuis edita ſpecimina, tantâ nihilonimus erga eos diffidentiâ & abalienatâ ob perpetuam & occultam veterum offenſionum memoriam animi voluntate ductus fuerit Sigismundus; in eo non tam Regios, quàm Tyrannicos mores expreſsiſse videtur. Siquidem Tyrannorum proprium eſt diffidere perpetuò civibus, ſeu ut Ariſtoteles V. Pol. XI. ſcribit, τὸ μάλιστ' ἀπιστεῖν τοῖς φίλοις, ὡς βουλομένων μὲν πάντων, δυναμένων δὲ μάλιστα τούτων αὐτοὺς καθελεῖν. *maximè diffidere amicis, quaſi velint quidem omnes, hi autem inprimis eos ſubvertere poſsint.* Boni Reges ut civium ſuorum benevolentiâ & amore nil potius ducunt, ita quoq; nullas ejus conſervandi, augendi, & ſi fortè remiſerit, excitandi rurſus rationes negligunt, eísve ſe concredere haud timent. Quorum nihil planè ſtudio tùm habuit noſter, alio longè ac diverſo ductus ac præditus ingenio. De tempeſtate quod dicitur, & Sigismundus ipſe cauſatus fuit, quaſi eâ, cùm Stokholmiam tenderet, obortâ Calmariam rejectus fuerit; id minimè ita contigit, ſed futilis fuit regreſſûs deſtinatò facti prætextus. Nec quicquam ad eundem, ſicut nec priorem A. CIↃ IↃ XCIV. ſubitaneum diſceſſum excuſandum valet, quòd factus dicitur non emanendi, ſed mox brevi, vel aliquando redeundi animo. Imò criminis hac in re arguendo Regi ſufficit, quod ſimpliciter ita is ante reipublicæ turbatæ conſtitutionem, idq; inſciis Proceribus, è Sueciâ abierit. Quod nec in Poloniæ regno ei licitum unquam fuit. E quo diſceſſurus ſemper opus habuit petere *ab Ordinibus* commeatum. Et ad oppugnandam patriam A. CIↃ IↃ XVIII. profecturo proſcriptum fuit, ut die Bartholomæi anni ſequentis iterum ſe in Poloniâ ſiſteret. Idem autem jus, eademq; Sueciæ Regni ſtatibus erga Regem competiit

tiit à Sigismundo toties violata & ludificata libertas. Nec verò de reditu ejus, aut redeundi animo quicquam his constare potuit. Contrà certò constabat Regem jam olim Ordinibus Regi Poloniæ, priusquam inde solveret, fidem dedisse, simul ac Regno esset inauguratus, constitutisq; in Sueciâ rebus, statim ad illos reversurum ac reliquum vitæ tempus ibidem exacturum, prout exemplar obligationis, Polonis Cracaviæ præstitæ Carolo à Comite Erico Nicopiæ XV. Januarii, exhibitum apertè ostendit. Porrò quando in Comitiis Jenecópensibus extremæ dominationis jugo, præsertim verò dominationis Pontificiæ, imperio ac servituti parere in posterum nullâ se ratione velle Ordines Regni Sueciæ decreverunt, penitusq; illi renuntiârunt: suæ tantùm religionis libertati testamento Gustavi I. sancitæ jure consuluerunt. Cui postremò hæc à testatore gravissima subdita fuit obtestatio: *Itaq; subditos nostros universos ac singulos pro salute animæ ac hereditate illorum cælesti admonemus & hortamur, quò tam certo, ac cupiunt preciosi & innocentis sanguinis Christi profusionem, sibi in ablutionem ac remissionem peccatorum cedere, atq; divinam maledictionem tam animæ, quàm corporis in se provocare nolunt, extremam voluntatem nostram firmiter omnino ac inviolabiliter exequantur & observent.*] Nec, ut Auctor garrit, Pontificiæ dominationis imperium rejicere & detrectare, ac Gubernatoris Caroli denuo confirmare regimen, idem planè fuit, ac Sigismundi Regis Pontificii imperium repudiare. Quasi verò, rempublicam absente Rege secundum leges administrante Carolo, aut sine Pontificiâ hoc est conscientiarum dominatione, salva sua Sigismundo minimè esse potuerit Regia in Sueciâ dignitas ac legitima potestas. Aut quasi Rex nullam aliam in Regno tolerare honestè queat, nisi quam ipse profitetur, ac veram putat religionem. Quod falsum ac perniciosum dogma imbibit ac propugnavit Auctor noster, dum præterea scribit, iniquam, impossibilem, barbaram, & paganam, imò bestialem, ut ita loquar, fuisse eam, quam in Stockholmensi conventu Ordines Sigismundo Pontificio præscripserint. Uladislaum filium in Sueciam, educandum illic & imbuendum Augustanæ Confessionis doctrinâ, si Regem eum esse vellet, mittendi conditionem. O extremam hominis vesaniam! ô intolerandã impudentiam! qui talia in literas referre, &

Avum Sigismundi Gustavum (qui in testamento suo eam posteris legem ac conditionem diu ante tulerat) iisdem criminationibus simul incessere ac sugillare haud est veritus. Et quâ efficitur certæ & indubitatæ veritatis esse Pontificiorum dogmata, Christianam verò minimè Augustanæ Confessionis doctrinam; nullamq; planè inter Christianos, præcipua fidei capita Symbolo comprehensa Apostolico, communi consensu amplectentes, esse posse secundariis de rebus, & ad salutem minùs pertinentibus quæstiunculis, opinionum discrepantiam. Sed unumquemq; ita credere oportere suæ religionis & sententiæ veritatem, ut diversæ aliæ omnes hæreticæ simul habeantur, & cujus sectatorum nemo possit salvari. Quæ omnia absona sunt, & vero minimè consentanea. Ejusdem farinæ est, quod ait illusoriam fuisse Sigismundi Regis in Sueciam evocationem, quippe sine milite, nullis obviam missis navibus, aut securi adventûs præstitâ cautione factam, & ut perpetuò illîc maneret. Quarum conditionum posterior de perpetuâ mansione falsa est, prior fuit necessaria, cautionis autem illius præstatio supervacanea; nec opus statibus fuit emittere naves ad Regem advehendum, antequam de animo ejus redeundi facti essent certiores. Reliquus quoq; Scriptoris Polonici labor totus occupatur in invertendâ, suisq; accommodandâ partibus, facti narratione, affirmando ea, quæ in rem suam sunt, quæ verò minùs istuc faciunt, astutè negando, juxta vetus præceptum, *Si fecisti, nega.* Quo sanè nihil est facilius, nihil litigantibus commodius, vulgatiusque; qui nunquam non in eo occupati sunt, ut speciem facti, ejusque circumstantias suæ quisq; causæ optent, iisq; immutatis decisionem simul juris & sententiam Judicis solerter invertant. Adeo, ut Comicus ait, *nihil est, quin malè narrando possit depravarier: Si quis id quod boni est excerpat; dicat, quod mali est.* Nos autem quanquam tutò possemus omni istius rei supersedere confutatione, nostræq; tantùm narrationi inhærere: in nonnullis tamen gravioribus capitibus insuper defendere nostram illius convellere relationem aggrediemur, ut eò meliùs de minutioribus cæteris, quæ silentio & contemtu transmittemus, judicium ferri queat. Ait substitutæ à Carolo novæ Gubernationis formulæ (in quâ ipsius primùm ceu Gubernatoris, cum consilio Senatus omnia facere fuerit adstrictus) decreto item Comitiorum Sudercopensium expressè hanc

ad-

additam fuisse sine exceptione conditionem & clausulam, si Rex ea omnia rata haberet. Quæ nec opus fuit, nec in instrumentis legitur & investigantis oculis, non certè meis, occurrit. Similiter quod scribit adventanti Regi portum portasq; arcis Calmariensis fuisse clausas, Præfectisq; illius à Carolo mandatum, ut Regem quidem admitterent, si mitis ac mansuetus veniret, non tamen sine scitu & permissu suo: Id omne falsum est, nec posteriora hæc verba, ut Auctor asserit, in mandatis comparent. Contrarium testatur res ipsa, munitissimæq; arcis deditæ occupatio. quæ aliàs profectò non ita facilè contigisset. Quod præterea addit, falso Carolum subornatâ fæminâ, lacerati infantis cadaver circumferente, milites Regis ceu anthropophagos infamâsse: id ut à vero alienum non fuit, ita nec divulgatione ejusmodi habuit opus. Neq; enim ignota, & ab historicis silentio involuta est Hungarorum in cæsorum primo ad Steceburgum conflictu Suecorum cadavera belluina exercita rabies, & sævitia inaudita. Porrò refert Scriptor Polonicus Carolum variis artibus nunc colloquium petendo, nunc tractatus simulando, rem protraxisse donec vires magis magisq; contraheret, quibus in Regios postmodum noctu irruerit, & durioribus indies semper propositis auctisq; conditionibus studio hoc eum egisse, ne res componeretur, & ut Rex dimitteret militem, ipse retineret. Quæ sanè procul absunt à vero. Verùm res tota breviter ita se habet. Carolus statim cùm intellexisset Calmarium Regem cum numeroso milite appulisse, per literas vim & arma deprecatus est, militemq; peregrinum dimitti petiit. Postea copiis nonnullis & ipse instructus Stegeburgum venit exploratum, quam tandem ob causam tanto cum exercitu Regnum Sigismundus fuisset ingressus, & quid sibi ab eo foret expectandum. De quo per literas & internuncios Regem amice sciscitatus est crebro, flagitans ut ad colloquium Regis opportuno loco, obsidibus utrinq; datis, admitteretur. Ideoq; in propinquo castra est metatus. Responso diu nullo, & obscuro deniq; dato, mox oppugnatis ab Hungaris, & cæsis supra centum suorum, cadaveribusq; eorum horrendâ rabie laceratis, crudeli experimento edoctus est Regii adventûs causam. Nihilominus tamen ad pacificationem & inducias se obtulit: sed quæ contemtu & pertinaciâ Regis

Sigis-

Sigismundi coire non potuere. Electoris quoq; Brandenburgici, Marchionis Ansbacensis, & Meckelburgensis Ducis Legati, qui in speciē à Rege exciti ad componendas dissensiones in Sueciam venerant, vehementerq; in id laborârant, re infecta & desperatâ retro abiere. Petiit autem Carolus sæpissime & instanter cùm per literas, tum per internuncios, & tam per suos, quàm Germanorum Principum Legatos, ut vel vadibus, aut pignoribus, vel literis (quibus adjecta esset clausula hæc, ut Regni Ordines parti in præjudicium horum capitum aliquid agenti, obsistere obligati forent) sibi ac sociis suis caveretur de injustâ & violentâ oppressione; miles peregrinus dimitteretur & tota contraversia in liberis Comitiis præsentibus aliorum Principum Legatis, ceu arbitris, legitimè examinaretur. Quibus promissis confestim se, quem sub signis haberet, militem dimissurum, domum concessurum, promtè exhibiturum omnem Regi obedientiam, cunctaq; ei, classem, arces (indigenarum tamen militum præsidio firmandas) restituturum. Quæ profectò non intolerabiles & iniquæ fuere conditiones, à Sigismundo ad extremum haud improbatæ, nisi quod omnino voluit, in eâq; iniquâ postulatione obstinatè perseveravit, ut Carolus ab armis non simul eodem tempore, ut moris est, sed prior, & possessione eorum, quæ ad Regem spectarent, ante omnia decederet. Hic contra, quòd Regi armis instructo, & cui fidem fallere toties sollemne fuerat, fidere inermis minimè posset, ut ex peregrino milite conflatum exercitum priùs dissolveret, Senatoresq; illos (quibus Regi ad latus hærentibus pacem confectum minimè iri prævidebat) à se ablegaret, haud injuriâ contendit. Tandem duodecim utrinq; homines nobiles, sex militares disceptando negotio propositi sunt, sed non designati, neq; adhibiti. Imò sub id tempus à Badensi Marchione & VVeiero termentis explosis Carolini infestati: Duci quoque Regii exercitûs G. Farensbekio à Rege demandatum, ut nocte intempestâ castra Ducis ex insidiis adoriretur. Tentatam rursus per delegatos, & colloquii licentiam, amicam transactionem Sigismundus callidè protelavit, ut ex Finlandia adventuras auxiliares copias interim jungere suis posset. Quas cùm frustra

præ-

præstolari se, classemq; Ducis haud procul abesse intellexisset, timore perculsus noctu cum suis Lincopiam profectus est, frustra ad ineundas per delectos utrinque homines pacis rationes retrahente eum & obtestante denuò Carolo. Donec res iterum ad manum illîc, sed cum insigni Regiorum clade pervenit. Cujus prælii infortunium perfidiæ Caroli ascribere haud veretur Auctor, quasi is literis de induciis paullo antè ad Regem missis securos factos Regios, & nil hostile timentes, adeoq; imparatos & inopinantes per proditionem invaserit oppresseritq;. Cùm tamen falsissimum sit solennes inducias illius pugnæ tempore viguisse. Nam utut Carolus eas Regi per literas, ut Auctor vult, obtulerit; minimè tamen sancitæ eo ipso fuerunt, quamdiu Rex assensum suum non declaravit, nec mutuâ voluntate pactæ sunt. Ut adeo invadendi armis tum copias hostiles Carolo minimè præcisa fuerit facultas. Et quod securi ita, ut Auctor vult, imparatiq; egerint, suæ imprudentiæ negligentiæ, ac temerariæ fiduciæ imputandum habeant Poloni; quam præstare necesse non habuit Carolus. Campanâ signum ipsis Polonis, capiendorum ob adventantes hostes armorum, dedisse potuit templi in oppido æditiuus: ut non necesse sit proditoriè in gratiam Caroli id factum ab eo esse dicere. Quanquam & hîc locum habere omnino potuerit dictum illud vetus: *Dolus, an virtus, quis in hoste requirat?* Verùm circumstantiæ & occasiones illius pugnæ diversimodè quidem, longè aliter tamen, quàm Commentator narrat, ab Historicis referuntur: prout ex Thuano, aliisq; videre est. Ultimo loco Auctor dissertationis Polonicæ ostendere nititur, penes Suecos stetisse, quò minùs pax, aut induciæ belli Livonici, toties tentatæ frustra, coierint. Nos verò omnem eam in Polonos jure meritoq; removemus culpam: qui antehac æquas & honestas à Suecis propositas sæpe conditiones susq; deq; ac contemtim habuere; literas in eam rem Regis & Ordinum Sueciæ contumeliosis haud raro verbis exceperunt; inducias non nisi subdole extremâ coacti necessitate inivere, sæpeq; violârunt, & suos ad pacificationem, aut induciarum productionem delegatos aut non idoneis, aut ambiguis planè mandatis instruxerunt. Nec verò

culpari propterea Sueci possunt, quòd nullam planè in iis mentionem tituli Regis Sueciæ, aut juris ad eam Sigismundo competentis indulgere amplius voluerint; adeoq; ullum juri ac libertati suæ, perpetuo solennis abdicationis edicto firmatæ, & tot præstantissimorum civium sanguine obsignatæ inferri præjudicium noluerint pati. Usi enim sunt eâ in re suo jure suprà satis superq; demonstrato. Sigismundus autem ob commissa omni suo, quod habuerat, jure exciderat, quod itidem abundè hactenus est ostensum. Ideoq; ineptè ignominiosa & impossibilis habita ab eo fuit imaginarii istius juris remissio, cùm patrare ea non sit veritus, quibus Regio fastigio indignos se Reges reddunt. Sanè præpotens Hispaniarum Rex redimendæ pacis causa ab Ordinibus Belgicarum, quæ ab tyrannico Avi illius imperio similem in modum defecerant, provinciarum, haud dubitavit nuper nunciare juri suo, quod ad eos habere se putavit. Ut mirum profectò sit, si Rex quispiam Poloniæ ἀδύνατον id sibi soli putet, quod à nemine non fieri potest, totiesq; factitatum est in multis. Porrò nil quicquam hæc Caroli Gubernatoris Ordinumq; cum Sigismundo ceu Sueciæ, non Poloniæ, Rege agitata controversia attinebat ad Rempublicam, Senatum & Ordines Regni Poloniæ. Cui se illi de facto, & sine causa, studio datâq; operâ statim immiscuere, eamq; sibi ita suo periculo fecere propriam. Similiter quod Gustavus Adolphus, gloriosæ memoriæ Rex Polonos bello aliquando persecutus sit, à Turcis eodem tempore oppugnatos, vitio illi verti non potest: Cui post rejectas toties æquas & honestas pacis, aut induciarum oblatas studiosè conditiones in hostem quandocunq; movere, eumq; captâ temporis opportunitate debellare licuit. Imò sibimetipsis imputandum habent Poloni, quòd in periculo belli ac invasionis Turcicæ constituti non melius prospexerint sibi, & ad pacem, aut inducias cum Rege Sueciæ pangendas descenderint suæ imbecillitatis optimè conscii, & instantis memores periculi. Atq; hæc sunt, quæ ad prolixam Polonici Scriptoris commentationem breviter notare hîc & respondere modestè placuit, si qua hîc omissa videbuntur ea aut superiùs enucleata & refu-

futata reperientur; aut talia erunt, ut sollicita confutatione non magnopere indigeant. In quibus proinde nostræ insistimus exegesi, quæ ille affirmat pernegando, quæ inficiatur asseverando: de cætero totius causæ & controversiæ hujus dijudicationem justo & incorrupto æqui, benigni & eruditi lectoris judicio committentes.

FINIS.

MENDA EMENDANDA.

PAg.3. lin. 11. legendum confesso.
lin. 17. machinata.
Pag. 4. lin. 13. servili.
l. 31. Smeck.
P. 5. l. 5. eligendo.
l. 13. Smeck.
lin. 20. Orebrogensibus.
Pag. 6. l. 10. Eodem.
l. 14. αἰ,γένος.
l. 24. falsò.
lin. 31. post Episcopo inseratur vocabula ac.
P. 7. l. 9. pertinaciter.
Pag. 8. l. 27. post ipse inseratur ad.
lin. 30. exercitu.
lin. ult. Esthonum.
P. 9. l. 30. Sueciæ.
P. 11. l. 25. Sigismundi.
P. 13. l. 17. formæ.
P. 14. l. 8. sui.
P. 15. l. ult. VII. cap. XIV.
P. 16. l. 22. &.
P. 17. l. 5. gerendi.
l. 21. Ragualdo.
l. 26. Smeck.
l. 27. crudelitatem.
l. 28. Mekelburgensi.
l. 30. Smeck.
l. 32. Coronatione.
P. 18. lin. ult. post cunctis deleatur &
P. 19. l. 2. examinari.
P. 20. l. 21. Smeck.
P. 22. l. 26. Dunam.
l. 32. Oggerere.
P. 25. l. 1. exturbationem.
l. 20. expressè.
P. 26. l. 16. Letthiam.
l. 22. è.
P. 28. l. 1. maximum.
l. 27. Ipsi.
l. 28. Civitatum.
P. 30. l. 4. Lechus.
l. 5. Christianam.
P. 31. l. 29. litis.
P. 32. l. 2. ministrorum.
l. 14. pro & legatur ad.
l. 15. rescriptis.
l. 28. Allatæ.
Pag. 34. l. 5. receptam.
P. 35. l. 14. nihilominus.
l. 31. perseverârint.
l. pen. restiterint.
P. 36. l. 19. delendum professionis.
l. 22. Romanensi.
P. 38. l. 19. Sacrorum.
l. 31. oblatis.
P. 39. l. 20. potuissent.
P. 40. l. 14. expressæ.
l. ult. Ponicæ.
P. 41. l. 29. intentanti.
ibid. post ejus addatur que.
P. 43. l. 6. Sigismundus.
P. 44. l. 32. onerato.
P. 45. l. 20. Senatorum.
l. 30. intentatarum.
P. 46. l. 20. pro ac ponatur &.
in margine. lib. CXXXI.
P. 47. l. 35. falsas.
P. 49. l. 22. victoriam.
l. 25. ista.
P. 52. l. 1. & regno ob futura.
l. 33. cIↃ IↃ XCVIII.
ibid. præscriptum.
P. 53. l. 7. Cracoviæ.
P. 55. l. 28. internuncios.
P. 56. l. 11. controversia.
l. 29. tormentis.

Minutiora hujus generis siqua alia pacula fuerint, oculosq; nostros fugerint; ea non ineruditus lector per se facilè cognoscet; non inhumanus etiam lubenter, spero, ignoscet.

